

NÉPÜNK

Director și Șefredactor: **Wasserstrom Sándor**

REVISTA EVREIASCĂ

Redactor responsabil: **Leitner Zoltán**

Az egész ország ünnepelte az alkotmány évfordulóját

Február 27-én az egész országban nagyarányú ünnepek folytak le az egy évvel ezelőtti Ófelsége által szentesített új alkotmány évfordulója alkalmából. Zászlóerdő és az ország minden lakosságának spontán lelkesedése bizonyította, hogy reményteljes korszak kezdetét hozta az egy év előtti alaptörvény változás, amely egy boldog kor hajnalát jelentette és jelenti ma is minden román polgár előtt. Különösen kiemelkedő esemény volt az alba-juliai gyűlés és Armand Calinescu miniszterelnökkhelyettes nagyszabású beszéde, amelyre Ófelsége, II. Károly király hatalmas, lelkesítő és optimizmustól duzzadó beszédet tartott, amely rendkívüli visszhangot keltett belföldön és külföldön egyaránt.

Calinescu miniszterelnök-helyettes beszéde az Uralkodóhoz

— Ma egy éve, itt a trónteremben várta a kormány és az Udvar a Semmitőszék bírának bizottságát, akik a népszavazás eredményét adták hírül. Négymillióháromszázezer hang, vagyis a szavazásra jogosultak kilencvenkilenc százaléka csatlakozott lelkesen Felsőged új alkotásához. A királyi kezdeményezés így mély visszhangra talált a népben.

A válságos órában az ország egyértelmű volt abban az értelemben, hogy a helyzet megoldása csak a Koronától indulhat ki. A királyi kezdeményezés monarchiánk alapjelentőségének hangsúlyozását jelenti. Így felevenedett régi nemzeti hagyományunk s történelmünk hosszú tapasztalata mutatja, hogy ebben van nemzeti állami életünk legnagyobb kezessége.

Modern államunk első alakja és függetlensége I. Károly király alkotása. Az ország egysége és szocialis felszabadítása I. Ferdinánd király munkája. A szétbomlási törekvések megállítása és a Nemzeti Ujjászületés nagy műve Felsőged alkotása. Így nemzeti történelmünk fejlődésének minden kiemelkedő cselekedetén ott van a királyság pecsétje. Ma az Uralkodó hangjával maga a nemzet beszél. Ebben a mostani órában ismét a királyság egy nagy cselekedetét ünne-

Ófelsége a király beszél

Calinescu miniszterelnök-helyettes beszédére Ófelsége a király az alábbi mélyen-szántó és rendkívüli jelentőségű beszéddel válaszolt:

— Küldöm szavam mindenekelőtt népemnek, amelynek megköszönöm ezt a meghatározó választ, amelyet a most egy éve, az ország megmentésére és ujjászervezésére felszólító hívó szavamra népszavazással válaszolt. Köszönöm azt a választ, amely megsokszorozta erőt és megnövelte erkölcsi öntudatomat, hogy megvalósíthatom a nemes ügyet, a román belső rendnek új, egészségesebb alapokra való helyezését. Ezután köszönő szavam az azokhoz a férfiakhoz intézem, élükön a pátriárka Ószentségével, aki nem ismert nehézséget és egy pillanatra sem habozott, midőn az ujjászületés nagy munkája megkezdődött. A múlt év mérlege, melyet a miniszterelnökkhelyettes ur szép beszédében felsorakoztatott, megmutatja, mit lehetett tenni aránylag rövid idő alatt az

peljük és ez előtt a tett előtt az egész román nép mély, hálával hajlik meg.

1938. február 27-ike óta az új alkotmány uralma alatt élünk.

Ez a rezsim egy ideig nagyobb zavarok nélkül működhetett mindaddig, ameddig a külső és a belső társadalmi nyugalom korszakát éltük, de nem biztosíthatta az állam életét akkor, amikor a helyzet megváltozott. A felforgató áramlatokkal és a külső fenyegetésekkel szemben az első kötelesség volt az állameszme megerősítése és a társadalmi együttműködés szolgálata. Az új alkotmány anélkül, hogy kisebbitette volna az egyénnek, mint a fejlődés tényezőjének jogait, alárendelte ezt a közösség, tehát az állam legfelsőbb érdekeinek.

Az 1938. február 10-iki alkotmánnyal új korszak indult meg az ország életében. Egy év óta az új alkotmány keretében kifejtett szüntelen munka biztosította a belső békét. Emlékezzünk vissza a megelőző eseményekre, amikor anarchikus elemek lázadtak fel az állami tekintély ellen, a teremtő erőket gyengítették s valóságban a meredély szélén állottunk. Azután a rend egyszerre helyreállott, a hatóságok visszakapták tekintélyüket, a bizalom újjá éledt s ma minden állampolgárnak az az érzése, hogy hála a belső nyugalomnak, a legnagyobb békében fejtheti ki tevékenységét.

állam megmentésének határozott szándéka segítségével. Az állam ebben az új értelmezésben már nem egy elvont közigazgatási fogalom, hanem a nemzeti közösségnek legfőbb összetevője a belső érdekek hivatalos megnyilatkozása, az állam ma a megszervezett nemzet. Az a mérleg, amelyet ma nekem elmondtak, pozitív és a ma még alig érezhető ereje a jövőben csak növekedni fog.

Az új generáció, amelyet Románia magasabb érdekei tudata fűtött, ezért tudta megvalósítani célkitűzéseit és tudott dolgozni meggyőződéssel az ország emelkedéséért és fejlődéséért. Én, aki felelősségteljes örökhelyemről pillanatról-pillanatra végigkísértem ezt a munkát, jobban meggyőződtem, mint bárki, az elvégzett erőfeszítésekről, de éppen nekem kötelességem ma leszögezni, hogy ezek az erőfeszítések csak a kezdetet jelentik, a szilárd alapot, melyre a nemzetileg ujjászületett Románia felséges épülete felépül. Kimondhatatlan meglege-

déssel állapítottam meg, hogy az a lelkesedés, amely az új alkotmány megszavazásakor tapasztalható volt, újra bebizonyította azt a bölcseséget, amelyet a román nemzet a századok során az állammentés nagy pillanataiban tanúsított. Ebben a kollektív bölcsességben, a nagy pillanatoknak ebben a felismerésében bizakodtam és bizakodni fogok mindig, szüntelen munkámban, mikor lelkemnek legtisztább gondolatát akarom megvalósítani: odahelyezni hazámat, a civilizált világnak arra a helyére, amely őt megilleti. h. v.

Uraim! Ezen a napon üdvözölhetem szemközt a nemzet magasabb fórumainak

összes tagjait. Szabaim, melyeket ma mondom, hogyha az összes román lelkekhez eljutnak, eljutnak önökhöz is, akiknek először adatott meg a szent kötelesség, hogy mint a termelő erők képviselői, fenntartsák a lelkekben a jobb jövő hitét.

Örizzük a múlt hibáitól. Szemeinket a jövő céljaira kell szegezni. Hosszas küzdelmek után meg tudtuk valósítani a nemzeti egységet. Ennek a szent egységnek élni kell és ki kell terjeszkednie. A jelen pillanatban csak másodrendű fontosságú az egyén, mert szemünk előtt egy elv lebeg, a nemzeti érdekek mindenek felett.

Uraim! Beszédemet a meglegedés szavaival kezdtem és ugyanugy végzem. Dicsérem nem kell a helyettes miniszterelnök ur emelkedett hazafias szavait és ma, a nemzeti ujjászületés nagy napján hozzám intézett meleg megnyilatkozásokat. Az ünnepnapok az öröme és a lelki emelkedettségnek napjai, de az erkölcsi elhatározások napjai is kell, hogy legyenek. Megőrizzük a jövőre mindazt, ami a múltunkban jó és egészséges volt. Ezzel tartozunk őseinknek. Nem önmagunkért és nem a mai napért élünk. A cél a jövő, a haladás, ezeknek kell szentelnünk életünket és egész munkánkat. Ne alkossunk veszendőt, hanem olyat, ami nem vész el, hanem megmarad az idők végezetéig. Az örökkévalóságnak szimbólumai a mi gyermekeink. A mi örökkévalóságunknak szimbóluma pedig Románia. Fel tehát hittel a munkára, szeretett hazánkért. Éljen Románia örökös és természetes határai között!

Az uralkodói szavakat lelkes taps és éljenzés vihara zárta be.

Hat vagon pászkat és 3000 kiló husvétli zsirt küld a romániai zsidóság a szenvedő bécsi testvéreknek

Beszélgetés Citron Benjámín orth. irodai alelnökkel

Medgyes. — Lapunk legutóbbi számában megemlékeztünk arról, hogy a nagyváradi hitk részéről akció van folyamatban, amely azt célozza, hogy a németországi zsidóságot a külföldi zsidóság lássa el ebben az évben pászkaival. Ez annál is inkább szükséges, mert a német kormány nem engedte meg a pászka sütését és azt sem, hogy külföldről megvásárolhassák azt. Csak az elé nem gördít akadályokat, amennyiben ingyen juttatják el a zsidóságnak a szükséges mennyiséget. A bécsi Schiff-templom vezetősége és a hitközség elnöksége külön megkereste a romániai hitközségek szövetségét és az erdélyi ortodox Központi Irodát is, hogy a szükségelt mennyiségnek egy részét fedezzék.

Ezzel kapcsolatban vasárnap beszélgetést folytattunk Citron Benjámín központi irodai alelnökkel Medgyesén, aki a folyamatban levő akcióról a következőket mondotta:

— Az erdélyi ortodoxia képviselője, az Iroda azonnal megkezdte az akciót, érintkezésbe lépett az ó-hiráltságbeli vezetőkkel, Birman Zsigmond volt szenátorral, a bukaresti hitközség elnökével és Niemerover dr. grand-rabbival és megállapodtunk abban, hogy hat vagon pászkat küldünk el a bécsi zsidóságnak. Ebből a Schiffschul-zsidóságnak, akik a szigorúan vallásos zsidóságot képviselik, mi erdélyiek küldünk két vagon és négy vagon küld az ország többi tartományában lakó zsidóság.

HONNAN VESZIK A SZÜKSÉGES ÖSSZEGET?

— Az Iroda körlevelet küldött szét minden egyes hitközségnek, amelyben közöljük akciójukat és kérjük, hogy minden egyes hitközség, minden kiló pászka után hét lei pluszt számíttson fel, amit minden egyes zsidó szívesen kell adjon, hiszen szenvedő osztrák testvérekről van szó. A nagyváradi ortodox hitközség már értesített is, hogy egy vagon pászka sütése befejezés előtt van és rövidesen utnak lehet indítani.

— A másik vaggont a többi hitközségek adják és négy vaggont a bukarestiek. Érdekes, hogy néhány száz kiló „smiró” máceszt is kérnek a „Schiffschulbeliek” de ezt a kérdést nem könnyű elintézni.

— Ezenkívül elhatároztuk, hogy 3000 kiló pászchi zsirt is küldünk ki. Az illetékes nemzetgazdasági minisztériumhoz is beadott az Iroda egy kérvényt, a kivétel engedélyezése tárgyában (amelynek másolatát meg is mutatta Citron Benjámín irodai alelnök). Csak a Banca Naționala engedélye kell még, amelyet az komplikál, hogy tekintettel az akció ingyenes voltára, nem tudunk semmiféle devizát beszolgáltatni, amely külön elbírálás alá esik. De reméljük, hogy sikerülni fog ezt is megszerezni. Itt említem meg, hogy a hollandiai, magyarországi, és belgiumi zsidók is küldenek pászkat Németországba.

— MONDJON VALAMIT ALELNÖK UR, A DR. ZIGRE MIKLÓS KULTUSZMINISZTER URNÁL TETT TISZTELGO LATOGATÁSRÓL

— Amint a lapok is megírták, küldöttségben voltunk Zigre Miklós kultuszminiszternél. A küldöttségben résztvettek dr. Niemerover grand-rabbi, a zsidó kultusz szenátusi képviselője, Birman Zsigmond a regáti hitközségek szövetségének elnöke, Ullman István és én,

mint az erdélyi központi iroda alelnökei, Weisz Gyula kolozsvári hitközségi alelnök és Lax Szalvator a nyug. szertartású iroda főtitkára.

Dr. Zigre Miklós kultuszminiszter Nae Popescu alminiszter jelenlétében fogadta a küldöttséget, melynek nevében elsőnek Niemerover dr. főrabbi üdvözölte a minisztert és Isten áldását kérte munkájára, hogy az hasznos és eredményes legyen a Király, Haza és az ország népei számára.

Utána dr. Fischer József beszélt és utalt a hitközségek szerepére, azok munkájára és a miniszter támogatását kérte, hogy minél jobban teljesíthessék a hitközségek magasabb feladatokat. Megemlítette azt is, hogy bizonyos lelkiismeretlen egyének interimár bizottságok kinevezését szorgalmazták a multban és ezzel kapcsolatosan az autonómiát megsértették. Kérte a minisztert, hogy védje meg a hitközségek autonómiáját.

Birmann Zsigmond, a regáti Uniunea és a bucurești nagyhitközség elnöke szólott ezután, rámutatott azokra a nehézségekre, amelyekkel ma a hitközségek küzdenek, hogy fenntartható intézményeiket és kérte a miniszter hathatós erkölcsi és anyagi támogatását. A küldöttség ezután a szombati iráskényszer megszüntetését kérte.

A kormány hivatalos szervezet létesít a zsidóság kivándorlásának megkönnyítésére

Senki ne üljön fel lelkiismeretlen egyének csábításainak

București. — A munkaügyi minisztérium hivatalosan közölte a nyilvánossággal, hogy a zsidó kivándorlás megkönnyítése érdekében nagy bizottság létesül, amelybe a különböző cionista és nem-cionista, közművelődési és jótékonyági szervezetek hivatott vezetőit is meghívják. Elutazásra való jelentkezés már addig is csak a hivatalos és ezzel megbízott cionista szervezeten belül történhet és nem magánkezdeményezésre, ami sok kellemetlenséget és bajt okozott sokszáz erdélyi zsidónak. Gyűjtést is csak ezek a szervek folytathatnak. A vezetőség rövidesen megalakul és ez fogja intézni az összes palesztinai és más kivándorlással kapcsolatos ügyeket. Ez fogja a pénzeket is gyűjteni és annak hovafordításáról gondoskodni.

A kormánynak ezt a kezdeményezését a romániai zsidóság a legnagyobb örömmel üdvözölheti. Elvégre minden emigrációs kezdeményezést komolytalanná tehet és csak tömegkatasztrófához vezet az, ha nem foglalják bizonyos keretek közé ezt a rendkívül fontos kérdést és üzletet, pénzt és kalandot kereső emberek karmaiba kerülnek a jobbsorsra érdemes zsidó ezrek. Nem fordulhat elő még egyszer, hogy Máramarosból és máshonnan is százan és százan menjenek le Constantába, amiért egy-két pénzéhes kalandor lecsalja őket és eladják kis vagyonkájukat, hogy azután reményvesztetten, koldusszegényen érkezzenek vissza.

Most a kormány belenyúlt ebbe a darázsészékbe. Nem engedi, hogy zsidó polgá-

Dr. Zigre Miklós miniszter válaszában leszögezte, hogy mindenkor meg fogja védeni a hitközségek autonómiáját és nem fogja engedni, hogy annak békéjét és nyugodt munkáját megzavarják. Bár elismerte, hogy a zsidó hitközségeknek nyújtott szubvenció nagyon kevés, de az állam jelenlegi helyzetében nem képes azt erre az évre emelni és kérte a bizottságot, hogy ők is támogassák az államot konzolidációs nagy munkájában. A szombati iráskérdést vizsgálat tárgyává teszi. Ismeri a zsidó hitközség munkáját, mindig megértéssel volt eziránt és a jövőben is figyelemmel kíséri a hitközségek tevékenységét. Kijelentette még a küldöttségnek, hogy mindenkor számíthatnak támogatására. A kihallgatás végén a miniszter még elbeszélgetett a küldöttség egyes tagjaival és így az, igen szívélyes hangulatban, a legbiztosabb jelek között ért véget.

A Citron Benjámín alelnök felvilágosítási nyomán az az érzésünk, hogy a Központi Iroda benne olyan agilis és lelkes szószólót kapott, akinek munkásságára és lendületére régen szüksége van ennek a közösségnek. Már a bécsi zsidóság pászkaellátása körül is olyan agilitást mutat, amelyre a mai időkben kétszeresen szüksége van a zsidóságnak.

A romániai zsidóság általában nagy áldozatkészségéről tesztanúságot amikor hat vagon pászkat és 3000 kiló zsirt küld a németországi, helyesebben a bécsi zsidóságnak. Különösen értékelni kell ezt, amikor tudjuk, hogy itt nálunk is sok az arra rázorult, de bizonyára ezekről sem feledkeznek meg a hitközségek. Ertesülésünk szerint még husz küldését is tervbe vették magánosok, ami szintén helyes és a zsidóság jó szívére tesz újabb tanúságot.

L. Z.

rok ezreivel tragédia történjék. Mi csak örömmel és megértéssel üdvözölhetjük a munkaügyi minisztérium felhívását és további intézkedéseit. Van a romániai zsidóságnak elég hivatalos organizációja, amely méltó arra, hogy levezesse ezt a nagyszabású akciót. Az megkülönböztetően jó lesz, ha a különböző szervek, amelyek pénzzel és külföldi kapcsolatokkal rendelkeznek, összefognak, hogy egyesült erővel dolgozzanak a zsidó emigráció nagy és jelentős érdekeiért. A hivatalos körök megérették, hogy itt csak harmonikus együttműködéssel lehet eredményt elérni, amely kizárja a jövőben azt, hogy Constanta ezer meg ezer reményvesztett, elszegényedett szerencsétlen zsidónak gyülekező helye legyen.

A minisztérium még részletes intézkedést nem tett, de arra rövidesen sor kerül és akkor természetesen mindenről tájékoztatni fogjuk az erdélyi zsidóságot. Addig is azt tanácsoljuk, hogy ne higgyen senki felelőtlen embereknek, ne induljanak a bizonytalanságba, csak hivatalos szervezetek intézkedéseit respektálják, mert ezzel sok könnyet és sok pénzt takaríthatnak meg zsidó testvéreink!

Az ardeali zsidóság legkedveltebb találkozó helye Bucureștiben

KATZ orth. kóser **restaurant**
București str. Carol 32. I. emelet

Rassay Károly bátor kiállása

Aki ma kiáll a zsidók érdekében — az valódi hős. Valódi, mert rögtön mellének szegzik a vádat, hogy „zsidóbérenc”. Kétszeresen dicséretes ezért annak a Rassay Károlynak a nyílt kiállása, akiről igazán nem lehet mondani, hogy „zsidóbérenc”, mert a pesti zsidók vigyáznak arra, hogy ne éljen belőlük ez a bátor lelkes ember. E sorok írója néhány hónappal ezelőtt Budapesten járt. Sokan ismerik e lap olvasói közül a híres Abazzia kávéházat, az Oktogon — most Mussolini — tér sarkán. Pesti nagypolgári kávéház, plussz irodalmi asztalok. Itt láttuk Rassayt, amint ősz bozontos hajával járt-kelt az asztalok között. Lehet, hogy elfogultság mondatja velünk, de van az arcában, megjelenésében valami olyan nyílt becsületesség, amely messziről sugárzik róla. Rassay egy újságot vett fel az egyik asztalról és magával vitte olvasni a törzsasztalához. Közvetlen, egyszerű — mint minden nagy ember. Nagyképűségtől ment, mesterkélttség hiányával. Lelkük legmélyén még azok is elhiszik százszázalékos jóakarátát, akik nyíltan „bérenc”-séggel vádolják.

Ez a Rassay, akinek portréját így hevenységtelen nem lehet felvázolni, most ismét hallatta szavát a magyar parlamentben. Kijelentette, hogy nincsen bizalma a kormány és annak programja iránt és kijelentette azt is, hogy senki sem ellenzi a kormány reformjavaslatait, de a zsidójavaslat nem reform, hanem jogfosztás.

Helyes definíció. Jogfosztás. Különösen abban az országban, amely félévezreddel ezelőtt volt annyira felvilágosodott, hogy kijelentette: „...boszorkányok pedig nincsenek.” Akkor nem voltak már boszorkánypercek, de 1939-ben, más variációban, újra feltalálják őket. Évszázadokon át lassu fejlődési perióduson ment át a világnak a jogok megadása körüli harca. Etappok:

francia forradalom a XVIII. század végén, majd 1848, amikor Petőfi Sándor — lapunk más helyén közölt cikk szerint — a zsidók egyenjogúsításáért szállt síkra. Hol van a most miniszterelnök Teleky grófnak felfogása a Széchenyi grófétól, aki a teremtő munkának volt az egyik legnagyobb alakja? Rassay nagyon egyedül van, s azok szoktak lenni egyedül, akik az igazságot hirdetik. A százszázalékos örök nagy igazságokat. Hol lesznek a Mikeczek, a Hubayk, amikor Rassay nevét iskolákban fogják tanítani, mint a Kossuthét, Széchenyiét és a többi igazi nagyokét.

Egy kulcs, amelyet egy égi kéz emelt magához...

Mistelbach nevű városkában, amely Bécs mellett van, kicsiny, de lelkes zsidó hitközség élt hosszú évszázadokon át. A nemzeti szocializmus gondoskodott arról, hogy a zsidók gyors tempóban hagyják el a várost. És a napokban megjelent egy Kohn Vilmos nevű zsidó a polgármesternél és bejelentette, hogy mivel ő is elhagyja a várost, s nincsen több zsidó ottan, átadja a templom kulcsát a város vezetőjének.

A kulcs, mint szimbólum nem először szerepel a történelmünk iolyamán. A Talmud mesél egy kulcsról, amely a Szent-templom kulcsa volt és amikor a római légiónok már felgyújtották azt, fiatal papok az épület faláról, a láng és füst között a kulcsot az ég felé dobták, hogy ne kerüljön a hóditók kezébe. És egy kéz nyult ki az égből, felfogta a kulcsot és a lángokon keresztül magához ragdta.

Sok kulcsot vesznek most el tőlünk. Elveszik a megélhetés kulcsát. Elveszik a kultúra kulcsát, elveszik a jövő reményének lehetőségeit. Az országok kapuinak kulcsait sem látjuk sehol. Azok az országok, ahonnan menni akarnak a zsidók, nem adják oda a kifelé vezető kapuk kulcsát és elveszik még utiköltségüket jelentő összegeiket is. A többi országok elzárják kapuit a zsidók elől és nem engedik be őket. Mintha az egész világ „kulcs hiányban” szenvedne. Ellenben azt hazudják, hogy a „helyzet kulcsa” a zsidók kezében van. A meg-

gazdagodás titkának kulcsát is mi ismerjük legjobban. Nem igaz!

Ellenben igaz az, hogy ígérték nekünk egy „házat”, illetőleg házelket, amit Palesztinának nevezünk, amelynek „telekkönyvi bejegyzése” szerint ősidők óta jogot formálhatunk és oda sem engednek bennünket. Annak kulcsát is elorozzák előlünk, kalmárok, haszonlesők, szívtelen emberek.

Évezredek óta, mintha egyebet sem tenne az emberiség, mindig azon igyekezett, hogy elvegye az élethez vezető utak kapuinak kulcsait, ed a talmudi metaira szerint is a zsidó végzet kulcsa mégis az Örökkévaló kezében van. Hiába adják be sokan, kikeresztelkedésükkel, zsidóságuk kulcsát, minden hiába.

Amikor már minden lángokban áll, akkor is, a kulcs Isten kezében van. És ezzel a kulccsal majd csak megnyitjuk létünk rozsdás závarzatú kapuit. A templom kulcsa ezentul sem a mistelbach-i polgármesternél lesz, hanem a zsidók Istenénél...

A luganói tincses zsidó története

Néha hall az ember egy-egy derűsebb históriát is. Jól esik leírni, hogy mások is élvezhessék. Svájcából hozta valaki, aki mostanában ott járt. Szórol-szóra igaz.

Luganóban csak néhány zsidó család él, de ezek mind úgy öltözködnek, mint a többi svájciak. Természetesen nem lehet észrevenni ruházatukon, hogy zsidók, ahogy nem látszik az átlag pestin, vagy bukarestin, váradin, vagy aradi zsidón. De él Luganóban egyetlen egy zsidó, aki mindenben ragaszkodik a tradíciókhoz és ezért kaftánt hord, csizmában jár, tincset visel — ahogy azt már egy ilyen chassid zsidó szokta. De svájci polgár, törvénytisztelő és rendes. Semmiféle rendelkezés nem volt, amely őt eltiltotta volna ettől a viselettől. Minden reggel megjelent a piacon, hogy mindenfelét bevásárolhasson. Természetesen minden reggel körülállták, csodálkoztak rajta és naponta csoportosulás volt körülötte. Nem ellenszenvvel bámulták, inkább kíváncsian, mint a gyerekek. Természetesen ez a mindennap megnyilvánuló kíváncsiság nem tet-

KISS ARNOLD:

Purim-történetek

(Az ajrach-mesékben régi zsidó szójhagyományokról regélek. Ajakról-ajakra szálltak a zsidó vándor-peregrinusok sirva-kacagó történetei. Honnan eredtek? Ki tudná ködökbe vesző nyomaikat köveini? Vanak közöttük olyanok is, amiknek a mását, talán az eredetijét sok száz éves szanszkrit, kínai legendákban, perzsa misztikus okon írásaiiban találjuk. Van olyan, amelyet az 1226. esztendő körül élt Bar Hebraeus jegyzett föl. Másokat a Gesta Romanorum vagy a XIV. századból származó mensa philosophica. De igazi zsidó zamatjukat a zsidó lélek humora adta meg.)

A purim-torta

Purim napján nagy volt a sürgés-forgás az egyik nagy bácskai hitközség rabbinusi házában és annak tájékán.

Sütöttek, főztek. Az öreg Horovitz néni, mesze megyék leghiresebb zsidó szakácművésznője, nagy segédlettel százféle varázsütemény remekait alkotta. A halovány-szemérmertes pirosságu kindliket, a mennyei manna minden izeitől omló flódnikat, az eliziumi jóízű bódar-kalácsokat, az ingerlően mosolygó borkorcsolyás pogácsákat, a sós-

stanglikat és a borsos bajglikat, pecsenyékét és torták tömegeit.

Purim este nagy maskará-mulatság van a rabbi házában, ott van az egész város, a főispántól és az apátplebánostól lefelé egészen az utolsó földhözragadt, szegény kile-balbószig.

Ezért a hetedhét országra szóló sütés és főzés.

De minden süteményeknek, izes pecsenyéknek és tortáknak a koronája a chebra-kadisa tortája volt.

Azt nem a Horovitz néni művészete formálta remekké, hanem a Póti cukrász felülmulhatatlan intuíciója.

Mi, a rabbi gyerekei, purim napján kiálltunk a templomban levő lakásunk kapujába s izgalmas várakozással lestük az érkező slachmónesz küldeményeket.

Nagy riadalommal futottunk be időnként a lakásba, a lelkenedző hírről:

— Gyönyörű tortát hoznak!

— Óriási tiszai halat hoznak!

— Borokat, eleven pulykákat, kacskákat hoznak!

Az izgalom a tetőpontra déltájban szállott. Kiállottak az utcára a templom-utca összes lakói, lesték a chebra-kadisa hagyományos tortaküldeményét.

S egyszerre csak fölmerült a felső sarkon a hatalmas cukortorta. Emeletes építmény, grilászból, datolyából piramisokba rakva, a tetején egy

ezüst golyócskán álló szárnyas cukorangyal.

Két chebraszolja hozta ünnepélyes menében. Majdnemhogy rezesbanda harsogott mögötte.

Amult fölkiáltások hangzottak fel az ajkakon.

— Die Torte kommt — hörögte önkívületben a másodkántor felesége.

— Die Dorte wird gebrengt — sápitozott ujongva a lengyel sámesz életpárja.

— Huzzák a torturát! — kiáltott harsány szopránhangon a mármarosi származású, magát művelt-cifrában kifejező chebra-liberer.

Elengedhetetlen, ősi szokás volt a chebra-kadiso purimi tortája. Ugy ragaszkodtak az elküldéséhez, hogy nélküle Mordecháj, Hámán és Eszter régés alakjai elhalványodtak volna.

Voltak ilyen ősi, szentséges áhitattal megőrzött szokásai a régi kileknek. Olyan elvetemült lélek nem találkozott a községben, aki kétségbe vonta volna, hogy ezek nélkül nem kile a kile.

A sábbosz süve és a sábbosz hagódajl-deróság után a rabbinak kijáró két süveg cukor, két kiló kávé és két arany. A szimchász-tóra ünnepi nagy kalácsok és a purimi chebra-torta. A raus-hasonó napjának halküldeménye a község részéről. A svuas-ünnep nagy libaadomány. A szüreti akó bor. A chanuka téli tüzelő.

Inkább megszügték volna más fontos vallástörvényt egyes Istentől elrugaszkodott hitközségi tagok, de ezeket a régi hagyományokat sohasem. Becsületbeli kötelezettségnek tartották.

Maga a rabbinus is lemondott volna más fon-

szett a hatóságoknak. Nagy tanácskozás kezdődött. Arról szó sem lehetett, hogy befolyásolják oly irányba, hogy megváltoztassa viselkedését. De egy udvarias levelet írtak neki, amelyben kérték, hogy a tolongás elkerülése végett sziveskedjen a piac látogatásától eltekinteni. Másnap megjelent a polgármesternél és kijelentette, hogy mivel igen szegény ember, nem tarthat személyzetet és így a vásárolnivaló reáharul. Ezt a város feje is belátta. De jóakarattal mindent el lehet intézni. Rövid tanácskozás után, úgy határozott, hogy minden reggel egy városi szolgálja viszi haza a napi ételmezt. A csoportosulás megszűnt, a piac nyugalma nem zavarja és a szegény zsidó család is megkapja a maga friss élelmiszerét, amit a piacon vehet.

Érdekes kis történet, jellemző arra, hogy Svájcot még nem kezdte ki a barna szu, amely ma mindenütt rág és éget, ahol zsidók élnek. Svájc még a boldogság szigete — ha nagy is a drágaság — s különösen addig lehet ezt megtenni a luganói polgármesternek, amíg egyetlen ilyen zsidó él ott. De mit tehetne — például — a szatmári, vagy a szigeti polgármester? Vajon mit?

Ramsay képviselő támadása

Az angol parlament konzervatív pártjának egyik képviselője, Ramsay ur, aki választókerületében éles támadást intézett a zsidók ellen. Illetőleg, hogy egészen szabatosak legyünk, először felesége szólalt fel egy gyűlésen és kijelentette, hogy a zsidóknak titkos nemzetközi szervezetük van és azon igyekezzenek, hogy forradalmasítsák a világot. Szóval ezt a naiv dajkamesét találta fel a hallgatóknak a képviselő ur neje önagysága. A kerület rabbija Deyches főrabbi a skótszági lapokban tiltakozó nyilatkozatot tett közzé, amely kihangsúlyozza, hogy igaztalanul és ok nélkül támadja Ramsayné a zsidókat. Erre már kilépett rezerváltságából as kót kerület képviselője Ramsay ur is és mint igazi angol gentlemanhoz illik, megvédte feleségét. Megvédte és azonosította magát vele. Lett erre nagy felzúdulás. Nyílt levelek jelentek meg az összes skótszági egyházfők aláírásával, amelyben kijelentik, hogy helyeslik Deyches fő-

rabbi tiltakozását, ők is csatlakoznak hozzá, mert nem lehet egyes emberek bűnéért egész fajt felelőssé tenni. A zsidók bátor szószólóira találtak és általánosságban az a hangulat Ramsay kerületében, hogy nem fogják többé jelölni, mert elvesztette ezzel az antiszemita beállítottságával becsületét.

A Völkischer Beobachter is foglalkozott az esettel és csodálkozik, hogy „nincsen szólásszabadság Angliában”. Nagyon jól áll a német lapnak ez a szerepe. Mint a sajtószabadság védelmezője, ott védi azt meg, ahol arra nincsen szükség, s ahol a legnagyobb anachronizmus sajtószabadságról beszélni, mert sehol nincs úgy megkötve a sajtószabadság, mint Németországban. De ha egy skót képviselő antiszemita kirohanást intéz, akkor mindent meg kell adni neki — gondolja a V. Beobachter. Aki gyűlöli a zsidókat, az minden földi jót megérdemel. Az bizonyos, hogy az angol közvéleményben nincsen visszhangja a gyűlöletnek és Ramsay ur, felesége „szabadszájúsága” miatt elveszti majd mandátumát.

Omnia vincit amor...

Nem mondunk vele ujat, sőt nagyon is ócska dolog, hogy mindent legyőz a szerelem. Példa erre, hogy emberek vannak, zsidók, akik kitették magukat sokévi fogháznak Hitler országában és mégis szerették azt a nőt, akit addig is szerettek. De most egyik külföldi zsidó lap egy még érdekesebb esetet közöl.

Hans Daler nevű zsidó fiatalember egy német rohamosztágos leányát szerette. És amikor el kellett hagynia Németországot, mert lengyel állampolgár, vele szökött a Sturmabteilung katonájának leánya is. Vele szökött Krakkóba és az elmúlt napokban a zsidó hitre tért a leány és a jövő héten lesz az esküvőjük Varsóban.

Egy eset a sok közül. Képzeltetjük, hogy hányszor és mennyit szidták előtte a zsidókat. De a leány csak szerette a lengyel zsidó fiút. És otthagya otthonát, győzelmes fájának minden életlehetőségét és az üldözött faj mellé állott. „Gvászaborította” rohamosztágos papáját. A zsidó vallás soha nem propagálta a zsidóválevést. Nem úgy, mint a katolikus, mely kimondottan térítő vallás. Mi nem csaljuk el a hiveket egyetlen más néptől, vagy vallástól sem. Ki tudja,

tosabb járandóságokról, de a tortáját, a cukorsüvegüket, a két kiló kávét el nem engedte egy világgért sem.

A torta, a chebra cukortortája ugyan nem kellett senkinek, azt föl sem vágták, a gyerekek, a kórusfiúk cipelték el, de halálos bűnnek tartotta volna a chebra az egyszer megállapított szokástól eltérni. Levonni, redukálni, megvonni, elvonni, megnyírítani, leszabdálni akkor még nem volt divatos, az csak egy későbbi kor dicsőséges vívmánya számára lett fenntartva.

A gazdasági viszonyok lehettek nagyon rosszak, de a kile emberei azt mondták: a pap a lelki atyánk, s olyan gonosz gyerekek nincsenek, akik az apjukkal érzetik, ha nekik rosszabbul megy a dolguk. Inkább a szájuktól vonták el a falatot.

Ilyen korlátolt felfogású, sajnálatosan együgyűek voltak azok a régi Kehillák!

Történt egyszer az egyik purimi nap előtt vagy két nappal, abban a délvidéki városban hirtelenül megbetegedett a Póti cukrász. Nem volt, aki a hagyományos chebra-tortát elkészítse. Ahhoz más nem értett a városban.

Nagy volt a riadalom a chebra-kadisában. Mi történjék most? Sehol, senki a városban, aki azt a tortát megremekelve,

Kétségbeesett tanácskozások folytak a chevra-ban. Szégyenszemre elmaradjon a torta? Nem mernek a rabbi szeme elé kerülni. Csak egy ember akadt, aki vállbonogatva mondta: „Haszt e

Malheur! Nincs torta, azért nem ugrunk a Bégába, csináljon magának maceszknédlt a rabbi ur!” Ezt a sivárlelkű embert rögtön kidobták a választmányból és büntetésből pészachra csak a harmadrangu maceszből kapott.

Hanem hosszú tanácskozások után azt határozták el, hogy Nagykihindára elküldik a chebra gabbet. Ott, Kikindán is van egy híres cukrász. Annál rendelik meg a purim-tortát.

Akkoriban még csak kocsival, váltott lovakkal lehetett Beeskerekről Kikindára utazni. Nyári időben hatórai kocsit volt ilvenkor márciusi csatakos időben nyolc óráig is rázatnia kellett magát a döcögő kocsin a chebra-gabenak.

De azért mégis Kikindára utazott a chebra-gabe a tortáért.

S purim napjára diadalmasan megérkezett a hatalmas grilázstortával, a szárnyasangyallal a tetején.

S a templom utcácskájában purim napjának déltájában kiinn álltak az utcán a rabbigyerekek, az utcai lakosok, izgalomba leve a torta érkezését.

S újra két chevraszolga hozta nagy ezüst tálcán ünnepélyesen a tortát.

S újra ámuló fölkiáltások hangzottak fel az ajkakon:

— Die Torte kommt! — hörögte újra a második tőr felesége.

— Die Torte wird gebrenzt — sápitotta újra ujjongva a lengyel sámeszle.

Megszabadulhat
a ruhájára ráhulló kellemetlen fejkorpától, ha

„HEINRICH“
PETROL-
szappant
használ.
Megszünteti a
hajhullást és
korpázást,
Kapható minden
szaküzletben

mennyi a „meggyőződés” abban a német leányban is, aki szereti a zsidó fiút. Itt a „szerelemről” van szó, amelyre e lapok hasábjain nem sok szót vesztegettünk.

Csak mint érdekes kuriozitást adjuk. A rohamosztágos leánya, amint a varsói chüpe alá megy. Száz év mulva jó regény, vagy mozitéma lesz. Most valóság. Ha nincs is benne szomorúság, de korunk örületének egyik szimptomája.

— Lord Gort vezérkari főnök szemléje a palesztinai csapatok felett. (Jeruzsálem.) Lord Gort, aki a brit hadsereg vezérkari főnöke, február 12-én, többnapos palesztinai tartózkodás után Kalandia repülőállomásról Egyiptomba repült. Előbb inspiciálta a jeruzsálemi és bethlehemi brit katonai egységeket és utána megbeszélést tartott a King David szállodában a palesztinai angol katonai parancsnokokkal. Ezenkívül Haining tábornokkal együtt meglátogatta a ramallahi, nablusi, nazareti, tiberiaszi, saedi és haifai csapatokat is és a tiberiaszi határőrezredet, amely a transzjordániai határra ügyel. Itt említjük meg, hogy Walter D. Battershill kormányzói főtitkár helyébe J. S. Macphersont nevezték ki, aki eddig Nigeriában működött, mint főtitkár. Battershillt Cyprus sziget kormányzójának nevezte ki az angol kormány.

— Huzzák a torturát! — kiáltotta újra harsány szopránhangon a műveltszavu chevre-liberer.

Divatjamult régi idők. Ma nemigen hozzák már a rabbinusokhoz se a tortát, se a dordát, legföljebb a torturát, némi nemes gesztusu levonásokban. Modern kiddus levone...

H jós ajrach

Híres fősvény házaspár volt a felvidéki Lubochna városkában a zsidó hitközség chevra-gabbeja: Karg Bernát meg a felesége.

Az ő szombati asztaluknál vándor szegény sohasem ült, fájt nekik még az a garas is, amit mások adtak valamely koldus jövevénynek.

A vándor ajrachok tudták ezt. Messzire el is kerülték a házukat s egymásnak adták országreszeken át a bizalmas üzeneteket.

— A lubochnai reb Berele Karg házában még az egerék is fölfordulnak az éhségtől. Kélev még a kutyák között is.

Mégis volt egyszer egy messze földön ismert vándor ajrach, aki művészi módon értett a koldulás mesterségéhez s még a ridegebb zsebekből is ki tudott csiklandozni a forlélyaival egy-egy árva nedevát.

Motche Allerhandnak hívták. Lubochna tájékan egy purim táján szokott megjelenni.

Kindik és flódnik évadja, a zsidó lelkek a Hémón pusztulása fölötti örömben vannak ilyenkor meglágyulva, sláchnóneszek ideje, amikor a

A „NÉMET POLGÁROK ÉS AZSIDÓK“ Egy „felekezeti-külli“ kanosszája

IRTA: PETŐFI SÁNDOR

Azt a cikket, amely e rövid pár sornyi bevezetés után köszönti az olvasót: kilencvenegy esztendővel ezelőtt, pontosan 1848 március 20-ikán a legnagyobb magyar költő, Petőfi Sándor vetette papírra. Abban a szobában született meg ez a rövid cikk, ahol a „Talpra magyar“ strófáit írta a költő és ahol Vasvári a „Mit kíván a magyar nemzet“ tizenkét pontját diktálta Bulyovszkynak.

A cikket, amelyet betűszerint irtam le, mindenki megtalálhatja abban a tizenhat oldalas füzetben, amelyet Landerer és Heckenast nyomtattak 1848-ban. „Lapok Petőfi Sándor naplójából“ a címe a füzetnek, amelynek ára 10 kr. p. p. volt. Negyvenhárom évvel később „híven az eredeti kiadáshoz“ dr Ferenczi Zoltán előszavával és jegyzeteivel 1891-ben Kolozsvárott is meg-

jelent Gámán János örökösénél a „Lapok“ és akár az egyikben, akár a másikban az olvasó meggyőződhetik róla, hogy Petőfi Sándor mondataiból, szavaiból és betűiből se el nem vett semmit, se azokhoz hozzá nem tett semmit a másoló, aki megilletődvé lapozgatott a megsárgult füzet oldalai között.

A Landerer és Heckenast könyvnyomtató műhelyének ugyanazzal a gépével nyomtatták ki Petőfi Sándornak ezt a cikket, amelyiken a szabad sajtó első terméke, a „Talpra magyar“ megjelent 1848 március idusán...

...És a két nyomdatermék megszületése között nem telt el több, csak öt rövidke nap...

Paál Jób.

P e s t, március 20. 1848.

Az egyetértés, mely eddig kivétel nélkül uralkodott a városban, bomlani kezd. Német polgárok, bevádolják benneteket a nemzet és utókor előtt, hogy azt ti bontottátok föl! E kettő itéljen fölöttetek.

Ők nyilatkoztak először, hogy a nemzetországba maguk közé zsidót nem vesznek és így ők dobtak először sarat március 15-ikének szűz tisztá zászlajára!... Avagy nem áll-e azon a jelszó és nem kiáltottátok-e velünk: szabadság, egyenlőség, testvériség? Igen, ti velünk kiáltottátok ezt, de — most már látjuk — nem igazságszeretetről, hanem félelemből.

Megszüntetek már félni? Ne szünjete meg, mert eljött és még nem mult el a jutalmazásnak és büntetésnek ideje!

Várhattok-e igazságot a magatok részére, ha nem vagytok igazságosak mások iránt?

S miért üldözték ti a zsidókat, hogy meríték üldözni itt, minálunk?

Hullott-e egy csep véretek e földre, midőn a hazát szerezték, vagy midőn ótalmazták? Nem; ti jött-ment emberek vagytok, alig van köztetek olyan, aki be tudná bizonyítani csak azt is, hogy első nagyapja itt halt meg, annál kevésbbé, hogy itt született. Olyanok voltatok, mint az I betű, mikor bejöttetek, most olyanok vagytok, mint az O.... legyen bennetek annyi becsületérzés, hogy ha már nem szeretitek is e nemzetet, melynek földjén meghíztatok, legalább nem piszkoljátok azt be!

De a legszomorubb az, hogy nincsen olyan gyalázatos ügy, melynek pártfogói, apostolaj ne támadnának. Ezen égbekiáltó igazságtalan zsidóüldözésnek apostola lett néhány zugproccator, kik most szeltire prédikálnak a zsidók ellen, s aki az igazság mellett szót emel, arra e megvetendő hamis próféták elég szemtelenek azt kiáltani, hogy a zsidók által meg van vesztegetve.

A nyomorultak!

Nem tudják, vagy nem akarják hinni, ő nálok becsületesebb emberek is vannak, kik nem a szennyes önérdék rabszolgái, hanem a tiszta igazság és humanizmus barátai.

gyerekek kendővel gondosan letakart tálcán egy poszka kis narancsot visznek széjjel a házakba. „Az édesanyám tisztelteti a kedves néni és küldi sláchmónesze ezt a narancsot és szimchász purimot kíván.“ Kap a gyerek egy néhány fillért s azután továbbviszi más házakba szimbólum gyanánt a busult narancsot.

Hát ez a Motche Allerhand érkezett meg az idén is Lubochnára, purimra. A Vág folyamának mentén a fenyvesek még fehér zuzmarában csillogtak, a tót tutajok még ott vesztegeltek a kiszűcsei rébén, a Lomnic királyi hegyormán sűrű ködök gomolyogtak és hógörgetegek robajlottak le időnkint menydörgő pukkanásokkal, de a zsidó házakban az ősi szakács-művészet meleg hangulatot varázsolt csodálatos remekelésekkel, tervek forrtak különböző maskarák kitalálására, purimjátékok betanulására s a szívek a szokottnál is inkább fölengedtek emberbaráti cselekvések gyakorlására. Maga a község is nemes fölbuzdulásában elhatározta, hogy a purim öröme alkalmából a szeretett rabbi urunktól Adar hónapban nem vonnak le a fizetéséből, csak Niszán havában, természetesen visszatérhető erővel.

Motche Allerhandot nem lehetett ellátorítani attól a szándékától, hogy reb Berele Karg házáat is fölkeresi.

Hiszen Mózes tanítónknak is sikerült ez a csuda, hogy a község kemény kebléből vizet varázsolt elő.

Méltóságteljesen lépegetti a Kólcseki városnegyeden át a Karg Bernát háza felé.

A Kargék házában kapujában ott állt Karg Bernátné a három gyerekével.

Amikor messziről megpillantotta Motche ajrachot, hamar, mint egy trendeli bepöndörült a lakásba, lelkére kötve a gyerekeknek, ha Motche ajrach kérdezősködik majd: itthon van-e a papa vagy a mama? — tagadják le őket. Nincsenek dehogyan vannak itthon.

Motche észrevette a fősvény Kargné szökését. Amikor Kargék portájának a kapujához ért, az édesanyjuk után tudakozódott.

A gyereke a kapott parancshoz hiven, azt válaszolták: „senki sincs itthon“.

Motche ajrach nézte, elgondolkozva nézte a gyerekeket. Azután magához hívta a legidősebb fiút s azt mondta annak: „mutassa meg neki a tenyerét“.

Nézte, vizsgálgatta a gyerek tenyerét s aztán jó hangosan fősóhajtott:

— Ribbaujnaj sel ajlom, óh én Istenem! micsoda szörnyű sorsa is lesz ennek a gyerekeknek!

Azután a második gyereket is magához szólította, annak is megvizsgálta a tenyerét s újból hangosan felhördült:

— Ribbaujnaj sel ajlom, óh én Uram! Isten! micsoda szörnyű sorsa lesz ennek a gyerekeknek!

Azután a harmadik gyerek tenyerét birizsgálta s most már így kiáltott fel:

— Ennek lesz a legrettenesebb sorsa! Ezek után pedig Motche ajrach lassan ellepegetett a Kargék házából.

Érdekes esetről beszélnek mostanában azok a helyeken, amelyeket Csehszlovákiától Magyarországhoz csatoltak vissza. A cseh törvények szerint joguk volt a polgároknak elhagyni felekezetüket és nem is kellett felvételt magukat egy másik egyház kebelébe. Megtörtént az a ritka eset, az egyik felvidéki városban, hogy a zsidó közösség leggazdagabb tagja, amiért adóját fel akarták emelni, bejelentette a hitközségnek, hogy felekezeti-külli lesz. Első intézkedése volt, hogy soha többé nem adott zsidó célokra.

Történt, hogy-hogy nem, de megtörtént, hogy Münchenben és Bécsben bizonyos urak, bizonyos döntéseket hoztak. Amikor a cseh katonaság kivonult már a városokból, de a magyar csapatok nem vonultak még be, átmeneti időszak következett, amikor szélsőséges hangú röpcédulák jelentek meg az utcákon. Ezek a röpcédulák antiszemita jellegűek voltak, ráragasztották őket a házak falaira és ablakokat törtek be. Egyik este a dús gazdag, de felekezeti-külli zsidó hazatérve lakására, megdöbben láta, hogy ablakai be vannak törve és háza falára gyalázkodó, becsmérlő szavakkal telített röpcédulákat ragasztottak. A dús gazdag felekezeti-külli megcsináltatta az ablakokat, levakartatta a gyalázkodó plakátokat és egy hatalmas fatáblát helyezett el a falon, amelyre nagy betűkkel a következőket íratta fel:

Kérem, hogy személyemet és az egykori vallásomat érintő összes gyalázkodásokat a jövőben ezen a táblán méltóztassanak tudomásomra hozni.

A fölényes és jó humorérzékről tanuskodó felszólítás következményeképpen történetünk hőseit másnap bizonyos elemek körüllopták és alaposan elverték. Betegen feküdt napokig és gondos családja hűs borogatásokat rakott a zuzott sebekre. Ráért gondolkozni azon, hogy mégis kár volt otthagyni a vallást hitvány anyagiakért amikor megverik érte. Gondolt egy merészet és nem is olyan megtisztelőt. Elhívatta a hitközségi elnököt és „meggyónt“. Revidálta álláspontját, ezentul hűséges adófizető lesz, sőt az elmúlt évek alatt felgyűlt adóját visszamenőleg kifizeti. Azóta a kisvárosban és környékén „csodának“ látják ezt és mementónak arra, hogy minden hűség, csak a zsidóság és az érte való szenvedés örök.

De Karg Bernátné odabenn a házban hallott minden szót.

Utána iramodott Motche ajrachnak, visszahívta Beinovitálta a lakásba, helyetl kínálta meg, a purimi kalácsból tett elébe az asztalra, jóféle szamorodni borocskát, egy csomó kindlit és flódnit.

Motche ajrach alaposan telerakta a bendőjét. Rogyásig evett és ivott.

Akkor aztán Karg Bernátné megkérdezte tőle, hogy ugyan milyen sors is várakozik az ő gyermekeire?

Motche ajrach nagyokat sóhajtott, vonakodott a tiltkot elárulni, de végre is elmondta, hogy milyen sorsot olvasott a gyerekek tenyereiből.

— A legidősebb gyerekből — mondta — snorrer lesz, a másodikból ganev, a harmadik meg gyilkos.

Kargné majdnem elájult ezeknek hallatára. Kétségbeesetten tördelte a kezét.

Motche ajrach vigasztalta Kargné. Azt mondta neki, hogy igaz ugyan, hogy ilyen sors várakozik a gyerekeire, de mégis van eszköz és mód ez ellen.

Kargné rimáncodva kérte Motchet, árulná el neki: mit kell hát ez ellen a sors ellen cselekednie?

Erre aztán Motche ajrach így válaszolt:

— A legidősebb gyereket, akire az a sors vár, hogy snorrer, koldus legyen: rabbinusnak kell nevelni. A második gyereket, akit az a végezt fenyeget, hogy ganev lesz belőle, neveljed ügyvédnek, a harmadik gyereket pedig, akit a sors gyilkosnak szán: abból pedig legyen orvos...

Mialatt a parlamentben a zsidótörvényt tárgyalják...

Herschkovits káplár másfél óráig gépfegyverrel harcolt és arany vitézségi érmet kapott a magyar kormányzólól

Budapest egyik nagy szenzációja volt, hogy illetékes magyar katonai körök egy *Herschkovits* nevű tényleges állományu honvédtizedest vitézzé akarnak avatni. Vajjon miképpen lehet az, hogy amikor a magyar törvényhozás a magyar történelem legreakciósabb törvényét akarja meghozni, egy zsidó embert mégis vitézzé akarnak avatni? Nagyon érdekes ennek a története és mert nincs tanulság belőle, annál érdekesebb — és szomorubb.

Ez az eset azt jelenti, hogy a zsidó nem-hogy gyáva, hanem inkább bátor és amikor a jutalom reménye sem kecsegteti, sem a polgári jólét, sőt még az egyenlő elbánás elve sem: még akkor is harcol, még akkor is legmegbízhatóbb országtámogató elem min-denütt, ahova a sors állítja.

EGY OBJEKTIV MEGFIGYELŐ

A hiradást egy budapesti „*Bajtárs*” című lap írta meg, amelynek egyik példánya egy *Le'ozsvári* lapszerkesztőhöz került. A lapot *Budapestben* elkobozták éppen e cikk miatt. A lap azt állítja, hogy a Munkács alatti határvonalon szolgálatot teljesítő magyar határőrséget leitatták a csehek, amikor az a bizonyos határincidens volt január 6-án. A két mozgó őrség összetalálkozott éjféltájt, inni kezdtek együtt és amikor berugtak, akkor a cseh őrség be nem rugott része elvitte őket a legközelebbi csehszlovák faluba, ahol rájuk zárták az ajtót. Ugy gondolták, hogy a határ munkácsi szakaszán nincsen többé ellenállás és elindultak páncélgépkocsival és remélték, hogy félórán belül felállíthatják gépfegyvereiket. De a magyar oldalról hirtelen egy gépfegyver kezdett el tüzelni, ami nagy zavart okozott körükben. A páncélgépkocsijuk meg az árokba fordult. A csehek megszólaltatták ágyúikat is.

HERSKOVITS KÁPLAR.

A határtól beljebb, kb. 700 méterre egy magyar gépfegyverosztag teljesített szolgálatot. Erről a csehek nem tudtak. A támadás idején *Herschkovits* káplár ült a gépfegyvernél, de amikor őket is kezdték löni, akkor a nyiregyházi határőrszázlój gépfegyverosztagának legénysége hátrahúzódott és otthagya a „*stréber*” *Herschkovits*ot egyedül a gépfegyverrel. Képzelnék, hogy mi volt a helyzet. Sortűzetet kapni, aknátdobó, ágyuzó ellenséges csapatral egyedül felvenni a harcot. Mert *Herschkovits* egyedül vette fel a harcot. A zsidó *Herschkovits* nem törődött az arányszámmal, 100 százalékos arányban harcolt. Pedig gyáva galiciáner, kiszípolozó volt minden őse, — mondotta rá több ízben — *Imrédy*.

A pesti lap még azt is megírja, hogy nemcsak feltartóztatta a cseheket, hanem példájával visszazálingózásra készítette társait is, akik azután beszaladtak Munkácsra segítséget kérni.

Másfél órán át számtalan támadást vert vissza *Herschkovits*. Későbbi vizsgálat megállapította, hogy a gépfegyverrel 18 katonát lőtt le. Hajnali 5 órakor érkezett az első reguláris csapat és *Herschkovits* jelentette a parancsnoknak az esetet.

JUTALOM.

Amikor megtették az incidensről a jelentéseket, nem maradhatott ki *Herschkovits* neve sem, holott egy ilyen katonai jelentésben, ebben a beállításban nem szívesen vesz-

nek be ilyen ominozus nevet. Igen, ha azt kellett volna írni: az első, aki elszaladt, az a zsidó *Herschkovits* volt, a „gyáva” *Herschkovits*. De — sajnos — gondolják — a zsidó volt a hős, mások meg elszaladtak, vagy egy kicsit ittak is. A magyar tiszték objektívek kellett legyenek és megírták, ahogy volt az ügy. Így írták:

— *Vakmerő bátorsággal megszólaltatta géppuskáját... Másfél órán át egyedül, ellenséges rajvonallal szemben. Bátorított és segítségért küldött. Herskovits tizedes mentette meg Munkácsot az újabb harcoktól.*

A nyiregyházi zászlóalj — így írja a lap — nagyon büszke *Herschkovits*ra. Akinek a kormányzó arany vitézségi érmet küldött, akit külön rendelettel vitézzé akarnak avatni. Amikor legjobban tombol a gyűlölet — micsoda grimásza a sorsnak — vitézzé avatnak egy zsidót. Történelem még ilyen csodák is. Magyarországon.

Régebben megírtuk Weisz Fülöp pék-

A Hámánok nagysága nem örök!

A Talmudnak *Megilla* traktusában olvasható, hogy Izrael az a nép, amelyet az üldözés tart fenn. A zsidóság már rég megszűnt volna, már rég beoldvadott volna, ha nem üldöznek, ha nem irigyelnék, ha nem nyomnák el. Következik ebből az, hogy a zsidóság fennmaradásához többet járultak hozzá azok, akik üldöztek és üldöznek bennünket, mint az összes próféták, tanítók és mesterek.

Nem új tehát az, amit hirdetnek napjainkban, hogy a zsidók üldözői valami misztikus küldetést teljesítenek. Mintha valóban „kiválasztott” nép volnánk, a szenvedésekre, a nyomorúságra és üldöztetésre kiválasztott faj, amelynek soha sehol sincsen megnyugvása.

— *Eme dolgok után naggyá tette a király Hámánt. — Ugy történt az, ahogy a zsoltár mondja: Az Ur ellenségei olyanok, mint a hizott tulkok. Azért hizlalják, hogy lecsapjon rájuk a tagló.*

A tagló... amelynek lecsapását annyira várja már a zsidó nép. A kisebbek, akik utánozzák a „nagy”-ot, azokra már lesújt az égi kéz. Előbb jön a megszégyenítés! Aki legjobban hirdette a gyűlöletet, a modern kor fiók *Hámánja* purim táján kellett eltávozzon, mert kiderült, hogy a legnagyobb zsidógyűlöletben, „kis mértékben”, ahogy a rádió bemondta, zsidó vér folyik. Ez az új változata a zsidók ellen dolgozó *Hámánok* bukásának. De jöhettek helyébe új „*hámánok*”, ezek sorsa sem lesz örök. A zsidók ellen dolgozók nem azért buknak, mert a zsidók Istene akarja. Illetőleg, nem is szabad így állítanunk be a megoldást. Hanem azért, mert van egy örök emberi igazság — amely isteni eredetű. — S ez az igazság az, hogy az igazságtalanságnak mindenkor el kell bujni. Mert a legnagyobb gonoszság az, hogy ártatlan százazrek kell szenvedjenek, csecsemők és aggók, nők és soha légynek sem vétők, csak azért, mert egy népnek és vallásnak gyermekeiként születtek.

— *Ha a királynak tetszik, írja meg, hogy ők elvesztessenek — szölt Hámán. Ahasvéros azonban vonakodott,*

Mit mond a tudomány a hajnövesztő szerekről?

Sok hajnövesztő szert hirdetnek, ilyenek azonban a tudomány megállapítása szerint nincsennek.

Nem akkor kell gondolni a haj megmentésére, mikor az már kihullott, hanem mielőtt a tragedia megtörtént volna, meg kell tenni a megfelelő óvintézkedéseket.

A „PETROL EGGER”

hajszesz használata teljesen biztosít a hajhullás ellen, mert olyan hatóanyagokat tartalmaz, amely táplálja a fejbőrt és megakadályozza a fejkorpa képződését.

inas szerepét, aki meghalt ennél a munkácsi harcnál. Most meg itt van *Herschkovits* tizedes ragyogó története. De mit ér mindez? A magyar parlament azért megszavazza azt, hogy a *Herschkovitsok* nem kereshetnek kenyeret, a *Herschkovitsok*nak a zulukafferek közé kell gravitálniok. Örült kornak örült szimptomái...

— Nem lehet ezeket bántani, az Istenük nem engedi. Nézd, mit csinált a régi nagy királyokkal, akik kezet emeltek rájuk.

Hámán csak nógatta a királyt és gonosz tanácsokat adott neki. A király végre összehívta 127 országának bölcseit és varázslóit.

— Tanácsoljátok-e nekem, hogy népem egyikét, Izraelt megsemmisítem?

A vének a földre néztek és azt felelték:

— Uram, ne bántsd ezt a népet, mert Istenük erős és bosszuálló. Gondold meg, mit tett Faraóval és Szancheribbel!

De Hámán azt mondta:

— Oh, bölcsek, mit beszéltek ti arról az Istenről, ki Faraót és seregét a tengerbe dobta? Régen volt az már, azóta megöregedett, nincs abban többé erő...

A bölcsek elhitték Hámán szavait és megírták a következő levelet: Béke veletek! Tudtára adatik mindenkinek, hogy udvarunkban van egy nagy férfiú, Amalék király sarja, neve Hámán. Ő kért tőlünk egy csekélységet egyik kis népünk irányában, mely köztetek él, mely utolsó a népek között, de legelsőnek tartja magát, szidja Ahasvérust és hálátlan jötevői iránt. Mit tettek Faraóval is, aki a hét sovány esztendőben etette őket és legszebb palotájának építését rájuk bízta és mégis ők otthagyták az országát és elvitték pénzét... De most is, szétszórtan, száműzetésben élnek itt közöttünk, gunyolnak bennünket és isteneink hitét. Azért elhatároztuk, hogy elpusztítjuk ezt a népet, sorsot vetettünk és a kocka Adar hó 13. napjára esett. Legyetek hát készen ezen a napon, gyilkoljátok le az öregeket, ifjat, nőt és csecsemőt egyaránt...

Hámánok! Modern korok minden kis és nagy Hámánja. Jött egykor és jönni fog most is, Az, aki nem tud nyugodni, míg népe szenvedéseit látja. Eljön a kor, amikor új Purimok ünnepét fogják ünnepelni, annak öröme, hogy korunk valamennyi Hámánja elpusztult, csunyan, gyalázatosan, ahogy megérdemelték.

Addig csak emlékezzünk a régiekre és ujjongjunk ezen a napon, mert a zsidó nép túlél minden gonoszságot, mert örökké él.

Alapok

Inseris în registrul publicațiilor periodice prin ordonanța No. 9/1938. Dos. No. 805/1938. Tribunalul Bihor, Secția III-a.

Naptár 5699

Péntek: Adar 12, március 3.

Szombat: Adar 13, március 4. זכור

Heti szidra: תצוה

Heti haftora: פקדתי

Szombat kezdete:

üzlet bezárás 5.46

gyertyagyújtás 6.08

Istentisztelet kezdete 6.20

Szombat befejezése 7.14

Vasárnap március 5-én: פורים

Hétfőn március 6-án: שושן פורים

Turim 5699-ben...

Adar hónapjának meghirdetése, „mispotim”, azaz a törvények hirdetésének szombatjára esett ebben az évben. Mintha szimbóluma volna annak, hogy örömnepünk meghirdetése a bibliai törvények szombatjára esett, holott a törvénytelen ségek korszakának mélységei nyitak meg előttünk.

Azt mondják, a „zsidótörvények” azt jelentik, hogy a zsidók jogait szabályozzák, holott a bibliai korszak barbár előkorára kell gondoljunk, amikor a zsidóellenesség mai rendszabályait látjuk, mert a Bibliának szerint „az idegen” is egyenlő jogokban részesült a régi zsidó judikaturában, csak valási téren volt érthetően exkluzív. A purimi napokban különösen fölösleges arról beszélni, hogy mennyire igazságtalan és mondva csinált az egész zsidóüldözés. Vajjon Ahasvérus király idején nem-e erőltetett rosszakarat hívta életre a „hámáni” törvényeket? A mai indokok talán okosabbak, mint az övéi voltak? Egy nívón mozognak. Eppen olyan bornírta ka maikak, mint az évezredekkel előttiek. Az emberi lélek nem javult és nem változott.

Hiába vetik fel a naivak a kérdést: ajé no elokénu, hol van az Örökkévaló? Miért tűri ezt, a nacionalizmus és nemzeti munka leplébe burkolt szivtelen jogfosztást? Erre adja meg a választ a próféta azzal, mikor azt mondja: ki laj am binajsz hü, meri nem az értelem népe a zsidó, mert még mindig nem akar okulni és ezért nem szánja őt a Teremtő. Még most sem a zsidóság keretei között keresik a zsidó utat, hanem egyéni érdekeikre és szórakozásaikra. Még mindig több pénzt adnak ki, sokkal többet szórakozásokra, mint a zsidó nép magasztos és mindenkit érintő eszményeire. Még mindig garasokat adnak a nagy életvándorlás, tehát emigráció céljaira és majdnem semmit Palesztinára. Azt hiszik, hogyha Tanganyikáról, vagy Kenyáról beszélnek és angolt meg spanyolt tanulnak, akkor minden jó lesz. Ellenben a héber még mindig mostoha gyereke a zsidóságnak. Még mindig „idegen szőlőskert őrzői” vagyunk, melyeknek nedűjétől megrészegezzünk, ellenben saját szőlőnk termését, a zsidó irodalmat, a próféták s bölcsék írásait ignoráljuk. Pedig nem csupán a zsidó lelkiismeret ösztökél arra, hogy lássunk már tisztán, hanem még a jeruzsálemi egyetem rabbikara is azt kéri, hogy Tnach és daljajmi-t tanuljunk.

Adar hava jó ómen, szerencsés hónapja

Ime a borotvapenge, amely Önt teljesen kielégíti

OKAVA

Favourite

Kiűnő minőségű palesztinai gyártmány

Vidéki képviselők:

Timișoara: Kaldory Marcel, Str. Paris 5.

Oradea: London Armin, Str. Milierand 9.

Cluj: Körösy Tibor, Str. N. Iorga 19.

Arad: B. Schlifka, Str. Eminescu 30.

Brașov: Deutsch Zsigmond, Str. Sft. Ion 2.

a zsidó népnek, amely egy szebb (nem nehez szebbnek lenni) jövővel kecsegteti a történelmi folytonosságot. Talán kedvező döntés lesz rövidesen évezredek perünkben, amelyet az emberiséggel folytatunk.

Amikor Mordechaj — mondja a midras — megtudta a zsidó népet fenyegető veszélyt, megkérdezte a Tanházakból kitűnő gyermekektől, hogy mit is tanultak aznap?

Az egyik mondotta: al tiro mipachad pizajm, ne félj a hirtelen ijedségtől és a gonoszok ármányától.

A második ezt tanulta: ücü éco vöszüpor, ám tanácskozatok ameddig akartok, mert meghiusul; beszélhetek, amit akartok, és nem valósul meg; mert velünk az Isten...

A harmadik ezt felelte: vöad ziknoh ani hü, és az öregségig vele maradok, viselem terhét — mondotta az U.

Mordechaj megnyugodott. S ez kell megnyugtasson bennünket is új Hámánok korában, hogy ne féljünk a zsidóság kiirtására készülőkötől. Higgyünk abban, hogy ismét öröm, vigás és világosság lesz a zsidóságnál, mint volt egykor Susánban...

Dr. Feldmann Sámuel főrabbi.

— ZSIDÓ KÜLDÖTTSEG A JUGOSZLAV IGASZAGÜGYMINISZTERNÉL. (Belgrád). A Jugoszláviai zsidó hitközségek szövetségének elnöke, dr Friedrich Pops és alelnöke, dr Dávid Alabala kihallgatáson jelentek meg Ruzic igazságügyminiszternél, akinek tolmácsolták a jugoszláviai zsidók üdvözlését az új kormány megalakulása alkalmából. A beszélgetés folyamán a miniszter kijelentette, hogy egyenlő bánásmódban fogja részesíteni az ország összes polgárait, felekezetre való különbség nélkül. Jugoszláviában nincs zsidókérdés — mondotta az igazságügyminiszter. Egyidejű jelentés szerint a kormány-nyilatkozat, amelyet Cvetkovics miniszterelnök adott ki, és amely országszerte kedvező benyomást keltett, a zsidó társadalom köreiből is a hangulat javulásához vezetett. Az a nyomott hangulat, amely az utóbbi hónapokban vett erőt a jugoszláviai zsidókon, lényegesen megenyhült, amennyiben a felülről jövő nyomás eltűnt. Az az érzésük a jugoszláviai zsidóknak, hogy a demokratikus eszme újból megerősödött és ennek következtében a zsidók helyzete is szilárdabbá válik.

Kényelmes Pensió!

Elsőrendű ort. kóser vendéglő és bodega!

Gelbstein-nál, București

Str. Azilul de Noapte 12. Telefon 51-2-39

Olcsó és pontos kiszolgálás!

— A LITVAN KORMÁNY ENERGIKUS INTÉZKEDÉSEKET TESZ AZ ANTISZEMITA AGITÁCIÓ ELLEN. A Zsidó Távirati Iroda értesülése szerint a litván kormány legutóbbi ülésén behatóan foglalkozott a zsidókérdéssel. Ezen az ülésen a kormány megállapította, hogy a zsidóellenes agitációk következtében súlyosbodott a gazdasági helyzet, amiért is elhatározta, hogy energikus lépéseket tesz a rend és a törvény megőrzése érdekében. Azokat a lapokat, amelyek zsidóellenes agitációt fognak kifejteni, súlyos büntetésben fogják részesíteni. Antiszemita tüntetéseket és gyűléseket egyáltalán nem engedélyeznek és véget vetnek a zsidóellenes bojkott-akciónak is. A cenzura elkobozta több lapnak vasárnapi számát, amelyekben antiszemita cikkek voltak. Smetona litván államfő két zsidót magas kitüntetésben részesített, míg több más litván zsidó kisebbrangú kitüntetést kapott.

LEGIDEALISABB HASHAJTÓ, VÉRTISZTÍTÓ, epehajtó a dr Földes-féle „Solvo” pirula. Székrekedés, bélrenyheség, rossz emésztés, gyomorrontás, felfúvódás, gyomor és bélfájdalmaknál teljes gyógyulást nyújt. Egy doboz ára 20.— Lei. Minden városi és vidéki gyógyszerterében és drogériában kapható.

— ELJEGYZÉS. Goldstein Mancit Ludusról eljegyezte Spitzer Arthur Oradeáról. (Minden külön értesítés helyett.)

— A palesztinai zsidó lakosság növekedése. A „Palestine and Middle East” című folyóirat legutóbbi számában kimutatja, hogy az elmúlt három év alatt, vagyis a zavargások éveiben, súlyos válságba jutott a palesztinai arab gazdaság. A bevetett gabona-terület egyharmadra csökkent a palesztinai arab szektorban. A háború óta ez alkalommal történt meg először, hogy az arab kivándorlók száma túlnötte az arab bevándorlókét. Ezen idő alatt 12 ezer arab egyén vándorolt ki Palesztinából. Ezzel szemben a palesztinai zsidók száma 55 ezer lélekkel nőtt a zavargások éveiben. A zsidó földbirtok is 75 ezer dunammal növekedett. Építómunkába, mezőgazdaságba és kolonizációba 17 millió 500 ezer fontot investáltak a zsidók. 38 új kolónia létesült. 70 ezer dunam új földet öntöztek meg. E három esztendő alatt a zsidó mezőgazdasági lakosság 28 százalékát alkotja ma. A zöldségtermelés megnégyszereződött és 12 ezer tonnát tesz ki. A takarmány és tojástermelés is megsokszorozódott. Az ipari export megkétszereződött.

— MEGNYILT Grosz Albert (az Újságíró Klub volt foderása) modern és elsőrangú férti-foderásata a LAZAR AURELUCCA (v. Nagy Sándor-ucca) 2. szám alatt. Olcsó árak, elsőrangú kiszolgálás. Előnyös bérletjegyek hához is. Szíves pártfogást kér: Grosz Albert.

Látogassa meg szőnyegkiállításunkat
uj helyiségünkben
Str. Ep. Ciorogariu 4.
 Szébbnél szébb perzsaszőnyegek, bel-
 és külföldi fonalak. — Szőnyeg javítá-
 sok. — Allandó tanfolyam
„ORIENT“
 Schulhof Emilné, Oradea, Strada
 Ep. Ciorogariu No. 4. Telefon 1004.

— A VALLÁS ÉS NEMZETI SZOCIA-
 LIZMUS KÖZÖTT ÁTHIDALHATATLAN
 SZAKADÉK TÁTONG. A svájci evangé-
 likus egyház segélyszervezete, mely a né-
 metországi egyház üldözöttjeinek támogatá-
 sára alakult, nagy meetinget rendezett Zü-
 richben. E rendezvény keretében beszédet
 tartott Karl Barth, a világhírű teológus, a
 bási egyetem nagynevű tanára, aki harca-
 szólította fel az egyházat a nemzeti szocia-
 lizmus ellen. — Nem lehet szó többé „sem-
 legességről”, — mondatta Karl Barth, — ha-
 tározni kell, mert a vallás és a nemzeti szocia-
 lizmus között áthidalhatatlan szakadék
 tátong. Ha a mai Németország elhatározta
 és valóságba vitte át éppen Izrael népének
 „fizikai kiirtását” és ha ott zsinagógákat és
 tóratekerceket gyaláznak és égetnek és had-
 járatot folytatnak a zsidó isten és a zsidó
 biblia ellen, úgy ez azt jelenti, hogy a keresz-
 tény egyházat támadták meg gyökereiben és
 megsemmisítésére törekszenek. Az antisze-
 mita pestis égbekiáltó. Lehetséges-e, hogy
 mi, keresztények, ne értsük meg és ne fog-
 juk fel, mit jelent ez a gonoszság és nyomor-
 uság? Hogyan néznénk ki, mik volnánk ma
 Izrael nélkül? Aki a zsidókat üldözi és meg-
 veti, az azt üldözi és veti el, aki a zsidók és
 a mi büneinkért is halt meg. Az antiszemi-
 tizmus a szent szellem elleni véték, mert az
 antiszemitizmus Isten kegyelmének elvetését
 jelenti. A nemzeti szocializmus pedig ép-
 penséggel az antiszemitizmusból él. Karl
 Barth óva intette a svájciakat attól, hogy
 elfogadjanak egy új „helvét nacionalizmust”
 amely a nemzeti szocializmus utánzása és
 az antiszemitizmus követése. A „Vaterland”
 című luzerni lap, a svájci katolikus német
 egyház központi orgánuma, vezércikkben
 foglalkozik Barth előadásával és ahhoz tel-
 jes mértékben csatlakozik és azt javasolja,
 hogy a katolikus és protestáns egyház fog-
 jon össze az északi kultúra megmentéséért.

— TEHENÉSZETRE alkalmas házhely,
 közvetlen a szénapiac mellett, a Pece-patak
 partján eladó. Értekezhetni a kiadóhiva-
 talban.

— PALESZTINAI KERESKEDELMI
 DELEGACIO JUGOSZLÁVIÁBAN. Hoch-
 feld mérnök, a palesztinai zsidó iparosok
 szövetsége elnökének vezetésével palesztinai
 kereskedelmi delegáció tartózkodik Jugosz-
 láviában. A zsidó delegáció a Jugoszlávia
 és Palesztina közötti árucserre fokozása
 ügyében folytat tárgyalásokat a jugoszláv
 kormánnyal.

— PALESZTINA KÜLKERESKEDEL-
 MI MÉRLEGE 1938-BAN. (Jeruzsálem). A
 kormány statisztikai hivatalának közlemé-
 nye szerint 1938-ban 14 millió 242 ezer font
 értékű árut exportáltak Palesztinába, szem-
 ben az 1937-es exporttal, amelynek összér-
 téke 15 millió 903 ezer 666 font volt. Az im-
 portszámok az angol katonaság részére esz-
 közölt szállítmányokat is magukban foglal-
 ják. Egyedül az áruimport 11 millió 565 ezer
 578 font volt. A kereskedelmi deficit az el-
 mult évben 5 millió 881 ezer 935 font volt,
 szemben az 1937-es 9 millió fontos deficittel.
 1936-ban ugyancsak 9 millió, 1935-ben pedig
 13 millió volt a deficit. Az Anglo Palestine
 Bank becslése szerint 1938-ban 7—8 millió
 fontot hoztak be Palesztinába, az 1937-es
 hatmillió fonttal szemben.

— UJABB ZSIDÓVAGYONDEZSMA
 A HARMADIK BIRODALOMBAN. (Ber-
 lin). A Reuter jelenti Berlinből, hogy a né-
 met kormány új rendeletét adta ki,
 mely szerint zsidók nem lehetnek háztulaj-
 donosok és egyéb városi és falusi ingatlanok
 birtokosai. A zsidók összes ingatlan javaikat
 a kormány rendelkezésére kell bocsássák. A
 német zsidók körében ez a rendelet megren-
 dítő hatást váltott ki.

— MERT VEGYÜNK ARTA BUTO-
 ROKAT? Mert kiváló minőségűek és mégis
 olcsók. „Arta” Oradea, str. Cosbuc, Palace-
 szálloda mellett.

Divat és gyógycipők
Belvárosi Cipőszalon-ban
Kóhm István
 Oradea, Parcul Traian 1.
 (Dr. Balláné kalap-
 szalon mellett)

— Roosevelt elnök köszönetet mond a
 nemzet nevében Louis Brandeisonak. (Was-
 hington.) Mint ismeretes, Louis Brandeis, a
 legfőbb amerikai bíróság tagja, az amerikai
 cionista mozgalom nesztorja, lemondott ma-
 gas méltóságáról. Ezt levélben közölte
 Roosevelt elnökkel. A levél néhány szóból
 áll csupán és a következőképpen hangzik:
 „A mai nappal kiválok a rendes, aktív bí-
 ró hivatalból. Szívélyes üdvözlettel; Louis
 Brandeis. — A levél tehát nem tartalmaz
 semmilyen utalást arra, hogy miért mondott
 le a zsidó főbíró és milyen tervei vannak a
 jövőre nézve. — Roosevelt elnök levelet
 intézett Brandeishoz, amelyben sajnálatát
 fejezi ki, hogy lemondását el kell fogadnia.
 Az ország — írja Roosevelt — hosszú éve-
 ken át vette igénybe szolgálatait és remé-
 lem, hogy fel fogja ismerni, — mint ahogy
 összes barátai felismerik, — hogy a nemzet
 egyöntetűen hálát érez ön iránt. — Az
 egész amerikai sajtó nagy cikkekben méltatja
 Louis Brandeis egyéniségét és működését.

— Semmiesetre sem kellemes merev és
 fájó izmokkal járni. Diana sósborszesz visz-
 szaadja a ruganyosságot.

— Jakob Herowitz frankfurti ortodox
 rabbi halála. Arnheim hollandi üdülőhelyen
 meghalt hatvanhárom éves korában a frank-
 furti ortodox hitközség rabbija, Jakob Horo-
 witz. A német ortodoxia egyik legjelesebb
 reprezentánsa volt. 1873-ban Lauenburgban
 született, fia volt rabbi Márkus Horowitz
 ortodox vezéregyéniségnek, akinek halála
 után fontos rabbi-hivatalt foglalt el Frank-
 furthban és egyidejűleg a zsidó vallástudo-
 mányok tanára volt a frankfurti pedagógiai
 akadémián. Számos filozófiai és vallástudo-
 mányi könyvet írt. Egyik vezetője volt az
 Agudasz Jiszroelnek és alelnöke a német-
 országi rabbiégyesületnek.

Az ardeali zsidók találkozóhelye
BERKOVITSNÉ
 (Oradeáról)
orth. kóser étterme
 (a baia-marei rabbi hechsere)
BUCUREȘTI,
Str. Lipscani 7.
 Telefon: 462-91
 Sooc hátamögött. Postavámmal szemben
 Esőbránzu erdőigil konyha

— Dante Lattes olasz tudós Palesztin-
 nába költözött. (Jeruzsálem.) Dante Lattes
 professzor, aki a római egyetemen a héber
 nyelv előadója volt és az olasz kormány ál-
 tal eltiltott cionista szervezet elnöke, né-
 hány nappal ezelőtt Palesztinába költözött.
 Prof. Dante Lattes legutóbb kiadója volt
 az „Israel” című folyóiratnak, amely az
 olasz zsidó hitközségek orgánuma volt.
 A chad Haam és más héber írók olasz
 fordítója volt és 1928-ban kétkötetes mun-
 kát adott ki olasz nyelven, amelyben is-
 merteti a cionizmus történelmét.

— A német kormány tervei a zsidó ki-
 vándorlásra vonatkozólag. A londoni lapok
 részleteket közölnek azokról a javaslatok-
 ról, amelyeket a német kormány a német
 országi zsidóság tömeges kivándorlására
 nézve terjesztett elő. A Times értesülése
 szerint a német terv ötéves zsidó kiván-
 dorlási programot irányoz elő. Hogy ez a
 kivándorlás ellenőrzött és szabályozott fo-
 lyamat lesz-e, ez azoknak a kormányoknak
 a közreműködésétől függ, amelyeknek fel-
 adata új bevándorlási országokat keresni a
 zsidó emigránsok számára. — A német ja-
 vaslatokat behatóan megvizsgálta az Evian-
 bizottság. A bizottsághoz közelálló körök-
 ben megállapítják, hogy a Rubleenak át-
 nyújtott német memorandum jelentős mér-
 tékben tovább megy az összes eddigi né-
 met részről adott biztosítékoknál a rende-
 zett zsidó kivándorlás ügyében. Ezen kiván-
 dorlás finanszírozására újabb zsidó vagyón-
 dezsmát akar keresztülvinni a német kor-
 mány. A milliárdos vagyondézsmá behaj-
 tása után megmaradt zsidó vagyon 25 szá-
 zalékát akarják elvenni erre a célra és an-
 nak az alapnak a javára fordítani, amelynek
 kezelése háromtagú kollegiumra lesz bízva.
 E bizottság két tagját maga a német kor-
 mány akarja kinevezni, míg harmadik tagja
 külföldi ember lehet, de semmiesetre sem
 zsidó, csak árja. Lehetőleg nemzetközi il-
 lentéssel rendelkező bankár legyen az il-
 lető. A kormány azt is kiköti, hogy e har-
 madik tag kinevezésénél hallgassák meg a
 berlini tényezők véleményét is. — Elsősor-
 ban 45 éven aluli 150 ezer zsidó férfit és
 nőt akarnak kivándoroltatni, majd ezután
 következnek ezen zsidók hozzátartozóinak,
 számszerint 250 ezer embernek, a kivándor-
 lása. Ezután 200 ezer 45 éven felüli zsidó
 maradna Németországban, akiknek ellátá-
 sáról főleg külföldi tényezők kell gondos-
 kodjanak. Valószínűnek tartják, hogy a né-
 met kormány el fogja ismerni a zsidó ki-
 vándorlás finanszírozására létesítendő nem-
 zetközi testületet.

Budapestre utazók figyelmébe
 Orth. kóser penzió Budapest központ-
 jában, Andrassy-ut 43. szám. Modern ké-
 nvelemmel berendezett ragyogó tiszta szobák
 fűtéssel. Kívánatra diétás konyha. Bővebb
 információkért forduljon a tulajdonos:
Friedman Józsefné
 Kármel-pansio (Andrassy-ut 43)
 Telefon: 12-89-67.
 vagy Oradeán: özv. STRASSER IGNATZNE
 Strada Nicolae Iorga 17. szám alatt.

WASSERSTROM SÁNDOR:

Szemtől-szembe

a zsidó emigrációval...

Kalandos utazás Nagyváradtól-Bukaresten át - a Fekete tengerig

Találkozás az emigráló Dr. Kugel Chaimmal, a munkácsi héber gimnázium volt igazgatójával, a csehszlovák parlament volt képviselőjével. — Beszélgetés a „Moment” jiddis világlap palesztinai szerkesztőjével. — Találkozásom az egykori halálra ítélt Slavskyval, aki a keleteurópai emigrációt szervezi az ujcionisták megbízásából. — Váradiak indulnak a „Transylvaniával” Palesztina felé. — Beszélgetés a szadagorai főrabival

A „Népünk” eredeti riportja.

(Constanța.) Amikor az elmúlt hét szerda délutánján öt óra előtt néhány perccel a Szatmár felől érkező és Bukarest felé száguldó gyorsba a váradi pályaudvaron kissé lézasan beszálltam, nem hittem volna, hogy oly izgalmas és eseményekben gazdag utazásban lesz részem. Sokan rohmozták meg az amúgy is telt vonatot és amikor az egyik kupében úgy látom, hogy helyhez juthatok, egyszerűen az üres ülőhelyre teszem utitáskámat. Ez ellen egy ur az állományvén hangosan és élesen protestált, mert szerinte a helyet át kell adnom egy utasnak, aki még most szándékszik felszállni. Én azonban hallgattam és hiába lamentált az illető ur, nem reagáltam kifakadásaira. Utitársaim egységesen nekem adták igazat, mert nemzetközi szabály, hogy valaki, csak személyes jelenlétével foglalhat el helyet. A vita egyre hevesebben folyt, sőt vérmes ellenfelem a közben odaérkező kalauzi is bevonta a vitába és amikor itt sem kapott igazságot, „összeköttetéseire” hivatkozott.

Végre az egyik szigeti ur felfedte kilétemet, amikor így szólított meg:

— Főszerkesztő urnak tökéletesen igaza van, sőt még most is nyugodtan leülhet, mert az illető utitárs, akiért úgy exponálja magát ez az ur, még most sem érkezett meg.

Ugy látszik a „főszerkesztő” szó szeptet ütött az igazgató utas fejébe, mert erre már sokkal mérsékelt hangon román helyett, „jiddisül” kezdett beszélni és annyira a másik végletbe csapott át, hogy a saját helyét is felajánlotta. Elnézést kért és más kupében akart ezután magának helyet biztosítani. Ezekre a mentegetőzésekre csak annyit jegyeztem meg a temesvári jó zsidónak és cionistának: A mai időben több türelmet kell tanúsítanunk, kevesebb ideget kell vigyúnk magunkkal az utra. S főleg nem feltűnő nagy hangot, amely nekünk zsidóknak kifelé eddig is sok hátrányt jelentett.

A továbbiak során nagyon jóba lettünk és örvendett, hogy az általa szeretett lapunkon kívül, ensem is megismerhetett.

VÁRATLAN TALÁLKOZÁS A CSEH PARLAMENT EGY VOLT ZSIDÓ KÉPVISELŐJÉVEL.

Egyhanguan zakatol a vonat az erdélyi bércek között, amikor a szomszéd fülkéből édes gyermekhang üti meg fülemt és a hang — legnagyobb meglepetésemre héberül cseng. Arrafelé megyek és a sok csomag között, amely valósággal cbarrikádozza a fülkét, egy öttagú családot látok. A szülők és három gyermek. Az anya héberül, jiddisül és magyarul ad válaszokat, aszerint, hogy a gyermekek közül ki milyen nyelven szól hozzá. Az apa alacsonytermetű férfi, hallgatagon ül és ha beszél, akkor héberül vagy jiddisül válaszol.

Megállok az ajtóban, s bár sejtem, hova utaznak, mégis megkérdelem: — honnan és hová?

Kölcsönös bemutatkozás után megtudom, hogy az utolsó cseh parlamenti szesszió egyik zsidópárti képviselőjével, dr. Kugel Chaimmal hozott össze a véletlen. A munkácsi héber gimnázium rektorával és

annak családjával találkozom. Így ér véget egy gáluti zsidó karrier. Családját és kofferjeit felcsomagolva, zsufolt harmadosztályú kupében indul a Szentföldre a zsidó képviselő, hogy ott új életet kezdjen.

A ma is fiatal, alig 45 éves Kugel Chaim az oroszországi Minszkben született, majd a világhíres Prágába sodorta, ahol befejezte tanulmányait. Mint klasszikus tudású hebraista, nagy felkészültséget jól felhasználhatta, mert a héber gimnáziumnak lett igazgatója Munkácson és ezzel egyidejűleg a ruszinszói és szlovák zsidóság parlamenti képviselője. Feleségével, aki munkácsi születésű urileány, szellemi felkészültségükkel, — az asszony az ottani Wizo elnöknője volt — több, mint másfél évtizeden át domináló szerepet játszottak Munkács városának zsidó közéletében. Zsidó-párti exponáltsága miatt nem

Már a vonatban is sokan megrohantak, különböző vidékekről jövők, hogy hogyan tűrhetjük hallgatólógosan a Constanțában lefolyó eseményeket, ahova lecsalták az erdélyi zsidó ifjuság százaát azzal, hogy a Szentföldre juttatják őket és hajóraszallás helyett, súlyos kellemetlenségeknek voltak kiszolgáltatva. Ezeket a híreket a fővárosban még súlyosabb konkrétumokkal támasztották alá, annak hangsúlyozásával, hogy a „Népünk” azáltal, hogy hallgatólógosan tolerálja a szerencsétlen zsidó testvérek szerencsétlenségét, „büntársul” szegődik. Bűn az, hogy szerencsétlen apák és anyák utolsó még meglévő javaikat eldobálják, hogy fiaikat elvitessék a Szentföldre s félrevezetik őket. A constanțai kikötőben ténferegnek gyermekeik, míg hatóságai beavatkozásra szárnyaszegetten és családottan kényszerülnek ismét hazatérni kihűlt otthonaikba. Ha mindezt szó nélkül elnézzük, mi is „büntársul” szegődünk.

Beszéltek arról is, hogy egy hajószállalat megállapodást létesített egy minimális összegért és írásban kötelezte magát, hogy a kikötőben levő összes kivándorolni akarókat kiviszi Palesztinába, ebben azonban az angol hatóságokhoz beadott denunciació megakadályozta. A hajóstársaság megállapodást is létesített, de a 300—1000 embernek vissza kell adja a felveit összegeket, mivel képtelen volt az „árulkodás” folytán visszatartott hajó miatt vállalni kötelezettségének eleget tenni.

Mindezek a konkrét formában előterjesztett panaszok arra készítettek, hogy a legközelebbi constanțai rapidhoz jegyet váltottam, épen elég korán, mivel a déli órákban az esti rapidhoz már nem lehetett helyet biztosító ticketet kapni. Így kerültem még aznap a constanțai rapidra, hogy ott, a helyszínen győződjem meg a tényekről.

LENGYEL—ZSIDÓ EMIGRÁNSOK KÖZÖTT.

Igy jutott eszembe, hogy amikor Egon Ervin Kirsch magát „száguldó riportert”-nek nevezte, milyen lázas, gyors munkát végezt és mintha csak az ő szerepét vettem volna át, amikor gyorsan igyekszem a helyszínen meggyőződni arról, amit ország-

akar maradni a változott impérium alatt és mert a héber gimnázium is magyaryelvű lett — ahol csak melléknyelvként tanítják a hébert — elhagyta állását.

Hosszabb ideig beszélgettem vele a ruszin és cseh viszonyokról és a volt hazájáról a legszeretetteljesebb hangon beszélt. Visszaidéz emlékeket, majd pedig a mostani viszonyokat jellemzi, ahol cseh részről még mindig erős harc folyik a zsidó jogfosztások meghonosítása ellen.

Az impériumváltozás óta is sokat járt Prágába és rámutat arra, hogy a cseh kormány az 50.000 fontos deviza kiutalását és a zsidók által való kivételét a legbecsületesebben effektuálja. Nem gördít az elé nehézségeket, amint arra az angol kölcsönnel kapcsolataiban kötelezte magát. Felesége nagyon bájos asszony, aki a gyerekekkel való foglalkozása közepette is erősen figyeli diskurzusunkat. Ezután átvesszi a beszélgetés fonalát és nem tud eleget beszélni arról, hogy mennyire szerették Munkácson a „Népünk”-et, mennyire nevelő és felvilágosító munkát végezt és informáltságával sok hasznos szolgálatot tett az ottlakó zsidóságnak is.

Hosszu, fárasztó 14 órás ut után befut vonatunk a Gara de Nordra, erre az impozáns nagyvárosi pályaudvarra. Látom, hogy az elcsigázott gyermekek és a volt képviselő mint sietnek a hordárok után, akik sietve viszik a váróterembe a sok málhát, hogy bevárják a constanțai Rapidot, amely a kikötővárosba viszi őket.

Bucszom. A sok koffer között nyújtunk egymásnak kezét és ez a valóban értékes férfiú a következőket mondja:

Szép volt az elmúlt huszév. Elmult és mennünk kell. Ki előbb, ki utóbb... Boldogabb az, aki előbb jut célhoz... és ott találkoznak... jó ionim, v'lo jison somér Jisrael... L'hitraot, böerec hakdosoh... Salom...

Könny buggyan ki mindkettőnk szeméből, először találkoztunk az életben, vajjon viszontlátjuk-e egymást és mikor?...

Constanțai vádák

szerte annyian és annyiféle formában beszélnek. A vonat tulsufolt, noha voltaképpen csak annyi helyjegyet adnak ki, amennyi ülőhely van a vonatban. Mégis zsufolt a folyosó is. Rögton meg tudom ennek okát. Amikor helyem keresem, ahova jegyem szól, egy urat találok itt, aki udvariasan átadja helyét, de amikor a szemben levő helyre akar ülni, ott ellenállásra talál. Kiderül hamarosan, hogy az utas nem tud románul és így nem érti román utitársunk kérelmét. Nem is ismerheti nyelvünket, mert varsói. Sőt rövidesen kiderül az is, hogy az illető a varsói „Moment”-nek, a nagy jiddis világlapnak szentföldi Ros Pinahban élő munkatársa, aki szintén oda igyekszik Constanțai át. De nem egyedül van, hanem még kétszázan, akik nem tudták, hogy Lengyelországban előre megváltott jegyüket ki kell egészítsék „Platkarte”-val. Ezért oly zsufolt a vonat. — Természetesen átadom helyem az illető román urnak, mire a varsói kolléga nekem akar helyet szorítani.

De hamarosan elfeledkezem a helyszükéről és összezsufoltan a folyosón kezdünk beszélgetni a lengyel viszonyokról. Szemem előtt játszódik le a zsidó nagy tragédia, amely hat millió kelet és középeurópai zsidót érint. Néhány órával ezelőtt a cseh parlament egyik tagja ment el Európából, itt pedig a lengyel zsidóság elitje indul el végleges útjára. Közöttük sok a nagyszerű fiatal erő, fiúk, lányok, fiatal házasok, strammok, fessék, erősek, jó „emberanyag” egy épülő országnak. Vannak idősebbek is, akiket ottlakó hozzátartozók segítettek ahoz, hogy elutazhassanak.

Ennek a vonatnak — mily érdekes véletlen — nagyváradi vonatkozása is van, mert ezzel utazik Palesztinába „körülnézni” Ullman István hitközségi elnök, Schreiber sógorával Budapestről, Blum Manó és Guttman Lajos nagyváradi kereskedőkkel együtt, akik szintén az induló hajóra szállnak az ősi földet „kikémlelni”, mint évezredekkel ezelőtt őseink előrelküldött követői. Mikés Sámuel is velük megy, az ismert bucaresti ujcionista vezető és filantrop és még mások is, akikkel most ismerkedem össze.

Már a bucaresti pályaudvaron, amikor kalap-

lengetve bucsúztak a perronon levők a Palesztinába térő zsidó testvérektől, felhangzottak héber dalok és ezek a dallamok, mint valami csodás szavalókórus, végigkísér bennünket egész uton Constanțăig. Héber szavak, héber dalok, egy kis izelítő az épülő országból, amely felé akarva, nem akarva indulnak a zsidó ezrek, hogy ottan talán zsidó „ezredeké” váljanak.

TALÁLKOZÁSOM STAVSKYVAL, AKIT ANNAKIDEJÉN ÁRTATLANUL VÁDOLTAK MEG ARLOSOROFF MEGGYILKOLÁSAVAL. STAVSKY A KELETEURÓPAI EMIGRÁCIÓ VEZÉRE.

Egyszerre beszélgetés közben egy robusztus alakú, markáns kinézésű férfi vonja magára figyelmemet, aki a folyosón levő csomagok között áll és engem is fixírozni látszik. Mikés Sámuel barátom észrevette, hogy ki kötötte le figyelmemet és amikor odaszóltam neki, hogy valahonnan ismerem ezt az arcot, azzal a kijelentéssel, hogy nem árurom el, fölembe sugta ezt a szót: Stavsky.

Hirtelen átvillant agyamon, hogy honnan oly ismerős ez az arc. Amikor Arlosoroffot, a cionista vezért meggyilkolták Tel-Avivban, ez az arc sokat jelent meg a lapok hasábjain. Azzal vádolták, hogy ő volt egyik gyilkosa a munkásvezérnek, a cionista világpolitika exponensének. Hosszu ideig a halálos ítélet Damokles-kardja lebegett feje fölött, míg végül kiderült ártatlansága és kiszabadult.

Közben Mikés barátom eltávozik mellőlem, én pedig odamegyek a mítsem sejtő Stavskyhoz:

— Herr Stavsky, erlauben Sie...

Felajánlom neki udvariasan a mellettem üresen maradó ülőhelyet. Megindul a szóáradat, de csak részemről, mert neki nem tetszik az, hogy felismerem. Válasz helyett, torkára mutat, betegségével igyekszik indokolni hallgatását. Ugylátszik, őt is izgatja a kíváncsiság, hogy egy teljesen idegen honnan ismeri őt. Amikor a szomorú emlékezetű eseményekre emlékeztetem, megért, de mihelyst megtudja, hogy zsidó lap szerkesztőjével áll szemben, még zárkózottabb lesz.

Annyit mégis megtudok, hogy az egész közép- és keleteurópai emigráció megszervezésével az ujonisták részéről Stavsky van megbízva. Ugylátszik a fogházban elszünetelt izgalmakért szervezte — mint ahogy az más szervezeteknél is előfordul — az élre lendítette. Stavskyról egyelőre ennyit. Még lesz alkalmunk megismerkedni vele constantjai működésén keresztül.

BESZÉLGETÉS A SZENTFÖLDRE IGYEKVŐ SZADAGORAI FÖRABBIVAL.

Ullman István váradi hítközségi elnök hívja fel figyelmemet arra, hogy az elsőosztályú Pullman-kocsiban együtt utazik velünk Friedman szadagorai főrabbi is, akit ő Bécsből személyesen ismer. Megértettem az elnök intencióit és már is „száguldottam” az elsőosztályú Pullmann-kocsi lefüggönyözött kupéja felé. Kényelmes itt, nem úgy, mint a harmadosztályon. Itt ülnek az előkelő utasok. Egyik fülkében csinos asztalok mellett franciául, törökül, görögül beszélő társaságot látok, Nemzetközi zürzavar. Megtudom, hogy a Bukarestben lefolyt balkáni államok szövetségi konferenciájának résztvevői ülnek az asztalok mellett és a fölvezetett munka fölötti örömlüknek adták kifejezést jófajta francia pezsgő mellett.

Tovább megyek és a nemzetközi diplomata társaság közvetlen szomszédságában jellegzetes egyéniségét elárulón megtalálom azt, akit keresek.

Az egyik asztalnál finom, sápadt arcú, fekete-szakállú, erisztokratikus kinézésű, kis bársonysapkában ülő, intelligenciát eláruló, magashomloku férfi ül héber levél írásába merülve, egy ősz szakállú „gábbe”-val, azaz titkárral. Eszembe jut, hogy sokat írtunk már a szadagorai rabbicsaládról, akik magukat Dávid király egyenes leszármazottjainak tartják. Félretettem a konvencionális formásokat és közvetlenül a főrabbihoz fordultam, bocsánatot kértem, hogy szokatlan módon és helyen, mint ismeretlen — megszólítom, de bemutatkozás után megértette kíváncsiságom és helyet kínált meg asztala mellett.

Hosszan eldiskurálgatok a dicső rabbidinasztia kései utódával és megtudom, hogy a néhány éve

Bécsben meghalt Friedman szadagorai főrabbi fia, aki most Prezmysiben rabbiskodik és a Szentföldre tart, ahova rövidesen követi családját is. Elmond néhány nagyon érdekes esetet életéből, amelyet alkalomadtán még felelevenítek.

— Mit üzen az európai zsidóságnak, akiket nem jó szemmel néznek otthonukban?

A főrabbi elgondolkozva mondja: — Nur gehen, nur gehen... majd felkér, hogy keressem fel a Szentföldön és a viszonzítás reményével bucsúzzunk el.

Mi a helyzet?

Londonban: A kerekasztal konferencia csődje Palesztinában: Bombák robbannak és zsidók me

London. Nagy megdöbbenést keltett az egész zsidó világban, hogy a londoni ügyvezetett „kerekasztal” konferencián mindinkább kitetszik az angol kormány ama intenciója, hogy az arab kivánságoknak kedvez, míg a zsidó igények háttérbe szorulnak. A Jewish Agency visszautasította a kormány összes javaslatait arra való hivatkozással, hogy a kormány szándékai nagy felháborodást keltettek az egész zsidó világban. A zsidó delegáció visszautasította a Grand Hotelben tervezett bankettre való meghívást is.

Az angol kormánynak a zsidó delegáció elé terjesztett javaslatairól nem adtak ki nyilatkozatot sem angol, sem zsidó részről. De beavatottak szerint azt tartalmazza, hogy Palesztina alakuljon át független arab országgá zsidó és angol érdekek megőrzése mellett. Az előkészületek erre az ősszel kezdődnek. A Daily Herald szerint a kormánynak öt arab és két angol tagja volna, a vezető szerep az angolokat illetné meg.

WEIZMAN NYOLC PONTJA.

Az angol kormány javaslatára Weizman a zsidó delegáció megbízásából nyolc pontban adta meg a választ. A választ-szerkesztő bizottság tagjai voltak: lord Reading, Harry Sacher, Leonard Stein és Róbert Szold. Ha az angol kormány fenntartja javaslatait, akkor a zsidó delegáció nem tárgyal tovább.

AZ AMERIKAI ZSIDÓSÁG TILTAKOZÁSA.

Az amerikai zsidóság körében rendkívül nagy elkeseredést keltett a londoni konferencia által teremtett helyzet.

A kisebbségi jogok védelmére alakult amerikai zsidó bizottság monstre tiltakozógyűléseket hirdet Amerika összes városában. Az amerikai zsidó kongresszus sürgős táviratot küldött a washingtoni szövetségi kormánynak, amelyben beavatkozásra szólítja fel az amerikai kormányt. Kennedy amerikai nagykövet megjelent Halifax-nál és sajnálkozását fejezte ki az angol kormánynak a Palesztina-konferencia során tanúsított magatartása fölött. Ez a bejelentés kedvező hatást váltott ki a zsidó delegáció soraiban. A zsidók azt remélik, hogy az amerikai intervenciók kellő hatása fog mutatkozni a későbbi tárgyalások során.

A varsói zsidóság körében is nagy lehangoltságot keltett a londoni fordulat. A cionista szervezetek a varsói angol követnél is tiltakoztak és tiltakozó sürgöny ment Weizmannak is.

BOMBA ROBBAN A HAIFAI PIACON.

A Jewish Agency táviratot küldött az angol kormánynak, amelyben közlik, hogy valószínűleg arabok követték el a haifai

Közeledik Constanța, melynek két állomása van. Akik a városba: igyekeznek, az első állomásra szállnak le, akik egyenesen a hajóra szállnak, az egészen közvetlenül a zugó, tajtékzó tengerpart mehetnek a vonattal.

A rapid utasai közül kevesen szállnak le az első állomáson. A turisták már éjjel egy órakor indulnak a fényesen berendezett „Transylvania” gősszón. Míg az utasok tulnyomó része...

...de erről és mindarról, ami ezzel kapcsolatos legközelebb...

bombamerényeletet, amely 80 arab életét követelte. Arab körök szerint zsidók követték el a merényeletet és az angol hatóságok le tartóztatták az összes ujonista vezetőket és Akkoba szállították őket. Az arab „megdöbbenéssel” tárgyalják az eseményt egyetlen szavuk sincsen, amiért R. Chobot kolónián egy zsidó asszonyt három gyermekével gyilkoltak meg arab terroristák. Az arabok terrorizálni akarják tovább az angolokat és zsidókat, holott Londonban kedvező számukra a döntés, amit örömmel üdvözlölnek és nagy mulatozásokkal ünnepeltek. Az akkori szafedi uton is rálöttek több zsidóra, akik közül négyen életüket veszítették. Hahaim zsidó kolóniát is megtámadták, ahol két zsidó esett el.

Bomba robbant a Jaffa felé haladó vonat alatt is Measearim negyedben. Jeruzsálemben egy arab autóbust támadtak meg fegyvertűzzel, de áldozata nem volt a merényletnek.

Általánosságban nagy a nyugtalanság Palesztinában, mert úgy zsidó, mint arabok közül érzik, hogy sorsdöntő napok következnek Palesztina jövődjéről. Az angolok kétszínű politikája eredményezte ezt a szerencsétlen helyzetet, mert kedvező akar az araboknak, de a világ zsidóságának szimpátiájára is igényt tart. Közben bombáznak mindenfelé, az arab áldozatok száma ezúttal sokkal nagyobb, mint a zsidóké. Ebből az arabok zsidó aktivitásra következtetnek, akik nem nyugszanak bele az angolok rosszindulatu döntésébe.

A magyarországi zsidójavaslat parlamenti tárgyalása

Budapest. Dacára annak, hogy Imrédy miniszterelnök megbukott, a Teleky-kormány tovább folytatja a zsidótörvény tárgyalását. Széles mederbe folyik a vita és sok pro és kontra beszéd hangzott el. Ruppert Rezső a javaslat ellen beszélt és kitűnően felépített szavai pregnánsan mutatták a törvény súlyos és kirívó hibáira. Azt mondta többek között, hogy ez a kor hasonlít a jobbágyüldözés és protestánsüldözés korszakához. Nem a magyar nép lelkéből fakad ez a javaslat, a javaslat a kereszténység jelszavával a keresztény szertettel is szembeáll. A javaslat: fellázadás a keresztényi jószág és isteni igazság ellen.

Farkas István szociáldemokrata képviselő közbeszólt a beszéd folyamán és azt mondotta: Lipótlmezei törvényalkotás. Végül a hatalmas beszéd után Ruppert Rezső kijelentette, hogy a javaslatot nem fogadja el.

Krudy Ferenc a kormánypárt szónoka a javaslat elfogadása mellett szólalt fel. Beszédét több ízben éles közbeszólások zavarták. Lapzártakor a zsidótörvény vitája még folyik.

Közélet

— MEDGYESEN MEGALKULT AZ UJCIONISTA SZERVEZET HELYI CSOPORTJA. Vasárnap este rendkívüli érdeklődés mellett alakult meg a medgyesi zsidóság részvétele mellett az ujcionista szervezet helyi csoportja. A gyűlésre meghívták Leitner Zoltánt, az ujcionista szervezet erdélyrészi elnökét, akit nagy örömmel fogadtak. Megérkezés után a szervezet ifjúsága saját helyiségében ünnepélyes „nizdort” rendezett. Este pedig a zsidó klub helyiségében többszáz főnyi hallgatóság előtt tartotta meg előadását. Több mint egy órán át fejtegette a zsidó jövő útjait. A helyi szervezkedők nevében dr. Hirsch Tibor ügyvéd üdvözölte a megjelenteket és elnökölt a nagyszerű meetingen. Dicker betár az ifjúság üdvözlését tolmácsolta. Lichtenstein Hillel a huedini szervezet nevében üdvözölte az ujonnan alakuló csoportot és sikert kívánt munkájukhoz. A zsúfolt teremben megjelentek ezután Leitner Zoltán javaslatára, egyhangulag megválasztották a vezetőséget, amelyet egyidejűleg beinstallált tisztségeikbe. A Királyhimnusz és Hatikva záróakkordjai mellett oszlott szét a nagygyűlés. — Az új tisztikar a következőkből áll: Elnök dr. Hirsch Tibor, ügyvezető elnök Dicker Dávid, alelnök: Gross Hermann, titkár: Izsák Lajos, pénztárnok Beeski Sándor, jegyző Schobel Aron, jegyző h. Fried Jenő, Tel-Chaj biztos Goldstein Alfréd, Palesztina-biztos Dicker Hermann, ellenőrök: Braun Jenő, Hermann Mór, Fuchs Mór, Választmány: Viesel Ignátz, Lebovits Wilhelm, Rosenfeld Lázár, Goldstein Albert, Hirsch Jenő. Otthongazda Steiner Ferenc.

SZEMESZTERZÁRÓ VIZSGA A CLUJI CHASSAM SOFER JESIVABAN. Ros Chodeas Adárkor tartották meg a Chasam Sofer jesiva helyiségében a szemeszterzáró vizsgát a Clujon időző ruszkovai, nemegeyi és királydaróci főrabbi jelenlétében. A vizsga befejeztével Glasner Akiba főrabbi megható bucsuszavakat intézett a tanítványokhoz. Utána Glasner Juda rabbi méltatta az értékes és eredményes munkát amit a jesiva növendékei a téli szemeszter folyamán elvégeztek. A vizsga befejeztével a vezetőség bucsuacsorát rendezett a tanítványok részére, melynek keretében az ifjak közül felszólaltak Appel Lázár Toplița, Roth Nicolai Catina, Cziment Berl Romuli, Friedmann Mór Satu Mare és Wieder Ábrahám Baia-Spric.

— BRASSÓBAN IS SIKERREL DOLGOZIK A MACHLEKET CHARÉDIM. Az elmúlt szombaton a brassói vallásos zsidóság meghívására nagyszerű előadásokat tartott Just Mose, aki szombat délután és vasárnap délelőtt nagy tömeg előtt ismertette a Palesztina építés fázisait és a vallásos zsidóság kötelességeit a Machleket Charédim-mel kapcsolatban. Az előadások hatása alatt megalakult a mizrachi csoport és erőteljes akciót kezdett a KKL, Machleket Charédim akcióval kapcsolatban. Just Mose eddigi erdélyi működése nagy eredményeket mutat fel és ennek egyik jelentős állomása Brassó lett.

Izletes jó kóser házikoszt kapható
Pfeffermann Vilmosnál
TIM.SOARA IV, Spl. Tudor Vladimirescu 24.
Figyelmes Utazóknak megfelelő
kiszolgálás! kedvezmény

— BARMICVOH ÜNNEPSÉG. Meleg családi ünnepség folyt le a legutóbbi szombaton, lapunk felelős szerkesztőjének; Leitner Zoltánnak házában. Ádám fia lett tizenhárom éves és ebből az alkalomból a Fuchs Mór-uccai nagytemplomban az imádkozás után, több mint 50 főnyi vendégsereg részvételével folyt le az ünnepség. A „bar-micvoh” formás beszédben üdvözölte a megjelenteket és fogadalmat tett, hogy azt a zsidó szellemet fogja élete vezérfonalául tekinteni, amelyet nagyszülei és szülei házában maga előtt lát. A megjelentek közül az iskola egyik tanára szólalt fel és még számosan az ünnep-lők közül. A Leitner-családon és a fiu anyai nagyapján Weisz Gyulán ((Satumare) kívül az ünnepségen a nagyváradi zsidó társadalmi élet prominensei vettek részt.

— NAGY CHASSID-LAKODALOM ARADON. Az elmúlt héten Leifer Izsák aradi rabbi lánya, Rachel esküdt meg az ősi rítus szerint Leifer Dáviddal, aki szintén az ismert Leifer-családból származik, amely sok rabbit adott már a zsidóságnak. Az esküvő nagy feltűnést keltett az aradi zsidóság körében, amely nincsen szokva a chassid-esküvők számukra furcsa szertartásaihoz. Több, mint ezer ember vett részt az esküvőn, amelyen megjelentek a nyugati szertartású hitközség képviselőiben Raab Zoltán főjegyző, az ortodox hitközséget Schreiber Joachim főrabbi és Scharstein Jakab hitközségi elnök képviselték. Az aradi esküvőn sok rebbe jelent meg, akiket a hivatás serege keresett fel tanácsért és vigasztért.

— Új cionista szervezet alakult Curticion, E hó 19-én Curticion, a Grünbaum Andor lakásán megalakult az Új Cionista szervezet, melynek folytán a vezetőséget a következő személyekben választották meg: Elnök és pénztárnok Ohrenstein Fülöp, titkár: Grünbaum Andor, ellenőrök: dr. Kleinmann Zoltán és Wertheim Jenő.

— A czchovi és deji rabbikar gyászsa. Svat hó 26-án, kedden este hirtelen elhunyt Kanner Jakab czchovi rabbi hitvese. Az elhunyt dédatyja a szandeci rav volt, akinek könyve a „Divré Chajim” a zsidó tudás forrása. Nagyapja a sineavai rebbe volt, atyja pedig Reb Mose Halberstam Sineava főrabbi volt. Kanner Jakab főrabbiné 69 évet élt és mint rendkívül vallásos, istenfélő, igazi ésezt-chajil volt ismertes. Szerdán volt a temetése, amelyen sokan álltak körül a nagyszony koporsóját. Bevitték holttestét a Bet Avrohom templomba, ahol felfektették az emelvényre és a „hakofht” jártak imakönyörgés közben, ami nőknél a legtrikább eset. Az udvaron folytak a gyászbeszéd, megjelent az őz gaon, a czchovi rebbe és méltatta hitvesének érdemeit. Utána Glasner Akiba cluj főrabbi jellemezte az elhunyt rabbinét, majd Kanner Abis, jassi rabbi bucsuzott édesanyjától rendkívül meghatott szavakkal. Paneth Jakab deji főrabbi gyönyörű gyászbeszédben méltatta elhunyt anyósának életét, majd Paneth Mendel deji rabbi mondott chespedet. Ezután gyászbeszédet mondtak unokái is; Paneth Chajim Baruch, deji rabbisági elnök és Paneth Mendel, az albaiuliai régi ortodox hitközség ifjú főrabbi. A zsidóság gyászolja a jótékony rabbinét, akinek családja, mint a Tóra hirdetői és világító vezérei. Így gyászolják a felsoroltakon kívül Kanner Chajim alrabbi Krakov-Podgorze-ből, Paneth Jakabné főrabbiné Dej, Kanner Abis Iassi, Kanner Baruch rosbeszdim Szandecz, Paneth Mendelné rabbiné, Dej, Askénazi Anselné Soroca, Kanner Ezekiel rabbi Wien, Joles Lázárné rabbiné, Bucuresti, Halpern Jakabné rabbiné, Vaslau, Kanner József rabbijelölt és Kanner Rachel. (P. S.)

Remélem ismét egészséges leszek...

Zobay Kristóf, Cenei (Jud. Timis-Torontál) a következő rendkívül érdekes tartalmu levelet küldi nekünk:

„... értesitem Önöket, hogy az első üveg GASTRO D. használata után évek óta kínzó gyomorgörcseim el-elmaradoznak, sziveskedjenek azonnal utánvétellel címre még három üveg Gastro D-t küldeni, remélem, hogy a kura után ismét egészséges leszek. Községünkben nagyon sokan gyógyultak meg és áldják Önöket kitűnő gyógyszerükért és még nagyon sokan vannak, akik még rendelni fognak, mert aki csak használja, az már rokonai, ismerősei között továbbítja. Én is kérem ezuttal, hogy alábbi ismerősöm címére: Schuld József Cenei ugyancsak három üveggel küldeni sziveskedjenek...

Hasonló hála- és köszönőlevelek tömegesen bizonyítják, hogy a GASTRO D. gyógyszer ma már a gyomorbetegnek közkincsévé vált. Orvosok is ajánlják.

GASTRO D. kapható gyógyszertárakban és drogériákban, vagy postán megrendelhető 135 lej utánvét mellett Császár E. gyógyszertárában, Bucuresti, Calea Victoriei 124.

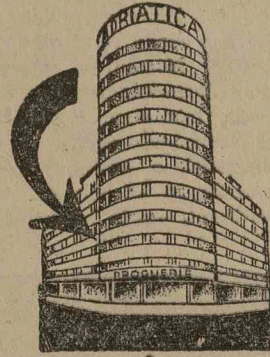
— A zsidó mezőgazdák szövetségének tel-avivi értekezlete. (Tel-Aviv.) A zsidó mezőgazdák szövetségének tanácsa Mose Smilanski elnökletével értekezletet tartott Tel-Avivban. Smilanski hangsúlyozta, hogy a szövetség nem akarja elszigetelni magát a jisivtól. A mezőgazdák szövetsége ugyan nem tartozik semmilyen párthoz se, úgy politikai, mint gazdasági téren együtt működik a jisiv többi szerveivel. Dr. Emil Smorak, a cionista exekutívé nevében üdvözölte az értekezletet, majd a londoni konferenciáról szólva, nagy meglepéssel beszélt a zsidó vezetők ottani magatartásáról. Ma azok is elismeréssel adóznak — mondotta — a cionista vezetők londoni magatartásának, akik eredetileg elleneztek a konferencián való részvételt. Az értekezlet üdvözítő táviratot intézett a londoni delegációhoz. Számos határozatot hoztak az ültetvénygazdaságok problémáira vonatkozólag. Elnátozták többek között, hogy a különböző citrus szövetkezeteket egyesítik, a zsidó munkások alkalmazását folytatják és a zsidó mezőgazdákat felhívják, hogy a legaktívabb módon támogassák a Kofér Hajisuvot.

Erdélyiek figyelmébe!

DROGUERIA CARAIMAN

BUCUREȘTI

Académiei 1 colț cu
Str. Doamnei
Tel. 545.80.

Raktáron tartja az összes bel- és külföldi gyógyszerkülönlegességeket, injectiókat, valamint az összes illatszereket és kozmetika cikkeket. Nagy választék Houbigant, Caron, Chanel, Michel, Guerlin, Patou, Grolie, stb. gyártmányokban.

Kérem kirakataimat megtekinteni és mérsékelt árainról véteikötelezettség nélkül meggyőződni

SALAMON MÓR
gyógyszerész

DROGUERIA CARAIMAN

Hétről-hétre

Berlin. — Göring marsall, a négy éves terv főbiztos, újabb rendeletet adott ki, mely szerint az összes német polgárok és idegenek, akik nem állnak nemzetközi jogi védelem alatt, kényszermunkára rendelhetők be bizonyos sürgős munkálatokra, amelyek különösen állami szempontból bírnak fontossággal.

Varsó. — A varsói kormánypárti sajtó jelentése szerint megtörténtek az összes intézkedések, hogy a Németországból kiűzött és Zbaszinban összeszűfolt lengyel zsidók táborát március 31-ig likvidálják. A kiűzötteknek egy része Délamerikába vándorol. A napokban tért vissza az első lengyel zsidó csoport Németországra, hogy likvidálják ottani üzleteiket.

London. — A Society for the Protection of Science and Learning által a menekült tudósok bevándoroltatásának céljából a londoni egyetem aulájában propaganda ülést rendezett. Az est főszónoka Sir Samuel Hoare angol belügyminiszter volt, aki kijelentette többek között, hogy Anglia a tudósok beengedése által maradandó értékeket nyert és tovább fogja folytatni ezt a liberális politikáját. Beszédének további során igen meleg szavakban méltatta a miniszter a zsidóság szellemi alkotásait.

Páris. — 1938 november 12-ikén kiadott dekrétum értelmében Rieucros helységben gyűjtőtábor létesítettek azon idegenek számára, akik nem engedelmessétek a kiutasítási parancsok és a „közrend és közbiztonság” érdekében ellenőrzésnek lesznek alávetve. A Matin értesítése szerint negyven embert szállítottak be eddig a gyűjtőtáborba, köztük osztrák és német zsidó menekülteket, ezenkívül oroszokat, spanyolokat, olaszokat, stb., akiket politikai agitációért elítéltek.

Szófia. — Egy Németországból elűzött zsidó, névszerint R. Bloch, akit az ország elhagyására szólított fel a szófiai rendőrség, szállodai szobájában megmérgezte magát, mert egyetlen más országba se kapott beutazási engedélyt. Blochnak kalapgyára volt Németországban, amelyet éppugy, mint magánlakását kifosztották és felgyújtották a náciak.

Jeruzsálem. — Január 24-ig 7 millió 4697 láda narancsot exportáltak Palesztinából ebben a szezonban. Haifából 3 millió 503 ezer 513 ládát indítottak el, ezután következik Jaffa 2 millió 420 ezer 621 ládával, majd Tel-Aviv egymillió 43 ezer 899 ládával. A tel-avivi kikötő tavaly óta megháromszorozta narancs-kiviteli forgalmát, amennyiben tavaly csak 365 ezer ládát hajóztak be Tel-Avivban. Az ideai narancs-export 30 százalékos emelkedést mutat a tavalyihoz képest, amikor is 5 millió 338 ezer 984 ládát exportáltak.

Princeton. — Fényes ünnepség volt a napokban Princetowban, Einstein professzor házában, ahol Einstein professzor személyesen nyújtotta át Thomas Mannak, a világhírű Nobel-díjas német írónak, a „Jewish Forum” által adományozott Einstein-érmét, a nagy író humanitárius érdemeinek elismerése jeléül. Einstein beszédében méltatta Thomas Mann egyéniségét, aki a szellemi szabadságot való harc első rajonáiban állott mindig. Thomas Mann megleghangú beszédében mondott köszönetet Einsteinnak.

Newyork. — H. Lehman, Newyork állam kormányzója, kijelentette, hogy a maga részéről a legmesszebbmenő támogatásban részesíti a newyorki világiállításon felállítandó Palesztina-pavillont. Lehman kormányzó és felesége lakásukon fogadták a Palesztina-pavillon hölgy-bizottságát, amely átnyújtotta a kormányzó családjának a pavillon tagsági igazolványát. Lehman kormányzó kijelentette, hogy meg fogja látogatni a pavillont, amely hű képe lesz a palesztinai zsidó népének.

— SCHÖNFELD BENJAMIN ÉRMIHÁLYFALVAI FŐRABBI HALÁLA. Schönfeld Benjámín főrabbi 67 éves korában agyvérzésben meghalt. Halála osztatlan részvételet váltott ki és temetésén a református és katolikus egyházak papjai is megjelentek, nemkülönben a hatóságok vezetői, mintegy bizonyítékképpen annak, hogy a főrabbi általános tiszteletnek és rokonszenvennek örvendett. Halálának hírére összesereglettek Érmihályfalván a környező falvak papjai és a főrabbi hívei, hogy jelen legyenek a temetésén. Nagyváradról Czimetbaum Pinkász, Schwartz József és Pollák Mór rabbik utaztak el a temetésre, míg a szentegyletet Gellisz Gyula főgondnok képviselte. A temetésen, amely vasárnap délután 2 órakor kezdődött, Érmihályfalva apraja-nagyja megjelent. Az első gyászbeszédet az elhunyt főrabbi legidősebb fia, Schönfeld Jeheskel tartotta. Szívemarkoló szavakkal ecsetelte a fájdalmat, amely családját és az egész érmihályfalvai zsidóságot érte a váratlan halálával. A templomban Teitelbaum Joel szatmári főrabbi mondott gyászbeszédet, majd sorban egymásután beszéltek Klein Jakab halmii, Rosner Mór székelyhidi, Weisz Fülöp szilágynagyfalui rabbik, hiveik nevében. Schwartz József váradí rabbi az elhunyt főpap tanítványainak nevében beszélt. Ezután Márkus érmihályfalvai rabbihelyettes és Grünwald szatmári alrabbi mondtak még megható beszédeket, majd a gyászmenet elindult a temető felé. Schönfeld Benjámín koporsóját kézen vitték a hivek ezrei a temetőig és hat óra volt már, amikor a koporsót a hivek közeibe leeresztették a sirba. A temetés után a hitközség vezetői ülést tartottak, amelyen az elhunyt főrabbi utódjául legidősebb fiát, Schönfeld Jeheskelt választották meg. Ő a Schönfeld dinasztia negyedik tagja, aki most apjától veszi át az örökséget a rabbi székben, amelyben nagyapja és dédapja ültek és vezették a hitközséget.

— EDDIG HARMINCEGYEZER ROMÁNIAI ZSIDÓ VESZTETTE EL ÁLLAMPOLGÁRSÁGÁT. (București.) A Tempo írja, hogy az állampolgársági revízió eredményeinek első összesítéséből kitűnik, hogy 31 ezer zsidó veszítette el állampolgárságát. E héten nyilvánosságra hozzák a revízió első mérlegét. Ez a lapjelentés természetesen még megerősítésre szorul annál inkább, mert nem lehet megállapítani belőle, hogy ez a szám egyénekre, vagy családfőkre vonatkozik.

— ORTH. KÖSER KONYHÁMAT Brassov, Str. Regele Carol (Kapu ucca) 38. sz. alá helyeztem át Korona kávéház mellett. Káhan restaurant.

— 100.000 dolláros adomány a héber kultúra elősegítésére. (Cleveland) A „Histadrut Ivrit” tizenkilencedik évi konferenciája elhatározta, hogy százezer dollárt fog gyűjteni azzal a céllal, hogy a héber kultúra fejlődését elősegítse az Egyesült Államokban.

— HAZTELKEK ELADÓK a nagyváradí új szénapiac mellett olcsó áron. Cím a kiadóban.

BUN DE IMPRIMAT.

„GRAFICA”, ORADEA

KENYABA

Egy emigráns megérkezik Kenyába és rögtön megszólít egy bennszülöttet:

- Mondja, hol van itt a sóhivatal?
- Az mire kell? — kérdi a bennszülött.
- Hátha panaszkodni akarok...

Ugyancsak egy emigráns történet. Az egy falusi szatócs már pár hónapja Kenyában megérkezik nemsokára konkurrens is.

- Hogy vagy? — kérdi az ujonnan érkezett.
- Jól.
- És miből élsz?
- A négereket megtanítottam römizni.

ALAPOS INDOK

Egy bucurestii vendéglőben egy ur megfigyeli, hogy egyik távolabbi asztalnál a pincér időközönként felkelt egy alvó vendéget. Mikor ez megismétlődik, nem állja meg, hogy rá ne szóljon a pincérre:

- Ugyan mit kinlódik azzal az emberrel, miért nem dobja ki?
- Majd bolond leszek — mondja a pincér — hiszen valahányszor felkeltem, újra kifizeti a cecumot.

AZ ANTISZEMITA

Egy ismert antiszemita bement a minap egy zsidó cipőüzletbe és cipőt kért. A kereskedő, aki felismerte, elébe tett egy csomó pár cipőt és elgondoltan mondta:

- Kérem szépen, figyelmeztetni kívánom, hogy én zsidó vagyok.
- Az antiszemita végignézett rajta és így szólt: — Nem érdekel. Én nem zsidót akarok venni hanem cipőt.

A MAI GYERMEK

A fiatalság szerteszed, az új zsidótörvény kedvezni akar azoknak, akik ki akarnak vándorolni, sok fiatal embert elvisz a jó szél erre, arra.

- Egy öregasszony, akinek két fia van már kin külföldön, szomorúan sóhajt fel:
- Ja, heutzutage werden aus den Kinder Briefe.

MI JOBB?

A chéderben az egyik talmudot tanuló ifjú tanulás közben ezt a kérdést intézi a rabbihoz:

- Mi jobb, ha a borba vizet öntünk, vagy ha a vízbe bort öntünk?
- A fogas kérdésen a rabbi gondolkodik egy kicsit, aztán így szól:
- Jobb, ha vízbe bort öntünk.
- És miért?
- Mert ha vízbe bort öntünk, a víz egy kicsit jobb lesz, de ha a borba vizet öntünk, a bor egy kicsit rosszabb lesz.

CSAK ADDIG...

Egy kisvárosi rabbi igen nagy szegénységben él, de olyan büszke volt, hogy senkitől sem akart ajándékot elfogadni.

- Egyszer a felesége szemrehányást tett neki: — Nézd, az emberek segíteni akarnak rajtunk és te minden segítséget visszautasítasz.
- Drágám — szól a rabbi — az emberek csak addig adnak, amíg az ember nem fogadja el, amint az ember elfogadja, nem adnak.

NINCS SEMMI OK...

Férj és feleség folyton civakodtak, végül is elhatározták, hogy válni fognak. Elmentek a rabbihoz, hogy ezt bejelentésük.

- A rabbi megkérdezte a férjtől: — Mi a kívánságod, fiam?
- El akarok tőle válni.
- És neked, jó asszony, mi a kívánságod?
- El akarok tőle válni.
- Gyermekeim — mondta erre a rabbi — hiszen itt egyik azt akarja, amit a másik, itt semmi ok sincs az elválásra.

EGY SORSJEGY

GHEORGHE
STĂNOIU

TOL GAZDAGGA TESZI!

ALLÁMI SORSJATEK

FIK, ORADEA - BUL. FERDINAND

FIK, ORADEA - BUL. FERDINAND 3